Масса а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Газет арадуьлу 1923 шера дениз
№ 62 (4169).
ЕРА, 25 май, 1972 шу.
Мах 2 кап.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган
«СВЕТ»
Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

ПАРТЕ ЛЕНИНСКИ ПОЛИТИКА СИЙЛАХЬ-БОККХА НИЗ

1972 шера 19 мае Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленум хилар. Пленумо ла а дигlна ойлар «Дунен халкъашта юкъарчу хьолах» лаьцна КПСС ЦК Генеральни секретара нох. Л. И. Брежнева доклад, «Партийни документаш хуьцарах» лаьцна КПСС ЦК секретара нох. И. В. Капитонова доклад, доаггlаш дола соцамаш тlеийцар.

«Дунен халкъашта юкъарчу хьолах» лаьцна массала раьза а волаш тlеийцича соцам тlа ЦК Пленумо йиза кьовбал а йор, хьан а лаьцар КПСС XXIV съезда решенеша хьажна дунен халкъашта юкъара кхочам кlаьдбарц, машарен дунен халкъашта юкъара кхорамзалонца гlуллаш чlоагlдара тlаерзаьба нох. Л. И. Брежнева доклада положенеши ЦК Политбюро практически гlуллакхаш.

Пленумо чlоагlо раьза хили тlеаьккхийдар, «КПСС-а, Советски пачхьалкхан ленински арахьара политика орригача парта, дерригчу советски халкъо массаш раьза а волаш тlеаллоецаш хилар. СССР принципиальни, дерригlа чакхйоахош йола арахьара политика Советски Союза, дунен социализмана, хьалхйнартамукъонан болама арлингарча хьалтоше ма хиара я. Цо чlоагlа нохкъостал ду тайп-тайпара социальни строяш йола пачхьалкхийн машаре вхара принципаш чlоагlьара, империализма агрессивни политика юхатоэьара».

Пленумо нох. Л. И. Брежнева доклада тlа кlоаргга марксистско-ленински анализ вай дунен халкъашта юкъара хlоттаме хьажа, масса оагlорахьара дальшад дунен халкъашта юкъе КПСС-ан Советски пачхьалкхан ледаду гlуллакхаш, белгалдьад СССР актуальни арахьара политически декхараш.

Вай парте, цун ленински Центральни Комитето шоай дерригчо болха тlа хьалхо лелаш хlанзарча этапарча парте, Советски пачхьалкхан чурхен арахьарчен политика генеральни постановаш белгалдьача КПСС XXIV съезда исторически решенешара. Съезд хинначул тlеттаrlа дlаэхача шу ширlа хано дог тешадеш бельдьад, советски арахьарча политика коммунизм хьалхара хьалхара ьюттуга бола дунен халкъашта юкъера хьолеш вlаштlехьдахара ноахьостал деш хилар, кортамукъаленна тlехьара болемаш дизза хьалноацаш хилар, империализма агрессивни гlуллакхашта дукъале латташ хилар, гlуллакх массоно юкъара машар чlоагlбарга дуташ хилар. XXIV съезда оттаьь машаре Программе лорргlа чакхйоахаш я, дунен политика низ бола фактор а хиина дlаоттай.

Советски Союзо цlаккха а лоарзагlа ца йоалаш чакхбоах социализма межкаща масса оагlорахьара ицьана леладу гlуллакхаш, цьoагlе, доттагlал вlоаргцаран дегlаэнтувларан тlабарзаба ниьн. Дунен политика дерригача корттерча дешашта вlашагlа а дахьна лела бош юкъара ниьн. Бо вай вахаршта йолча социалистически пачхьалкхенашца. СССР-о доттагlашца вoагдишца ю Меьззача хано цьaна экономически гlуллакхаш лелондаре лоамаште. Шерра беркаш лаьттт социалистически экономически интеграции чакхьччазов болх. Низ ондабувлаш чlоагlагlа кхочаттам а социалистически содружество, цун позицеш чlоагl а лу, дуне дегlахара ца еш йола вlашик шер а лу. Дунен тlера низий соотношени тlа-тlа дукхагlа хуьцалу социализмана ьюттуга болча оагlорахьа.

Шарвоо боккъу, социалистически межкий содружество дунен капитализмана духьале латта корттера низ хинна а болаш а хилар, вай даналатъарча кортамукъалон болавий низ бола чlоагlоно хилар. КПСС-а шийн лоарзlамегlара интернационални декхар лоарзl дунен социализма позицеш чlоагlъара, тенарцахха дохча машаца цьана леладу гlуллакхаш тlаборзабеь ниьн дlаро а низ болаш чакхбоахига.

Советски халкъо социализма аьмарашта долча межий зал-кьаьцца цьана хьнаре чlоагlъо вай замалахьарча дерригача ницьо революционни низашцара — дунен халкъашта юкъерча болхой боламцара, халкъий кьаманийн социальни кортамукъоленна тlеньарча кьовсамхоащара цьoагlо.

КПСС XXIV съезда решенеш лорргlа чакхйоахаш хилар хьагу парrlагlан кортамукъалон бахьан долаш, империалистически агрессена, колониализмана, неоколониализмана дукьала кьовсам лоаттабочё халкъашта вай Дахьено деча ноанъостонаш. Советски арахьарча политика лоарзlамегlара лостам ба халкъий партlатоман кортамукъалоннан тlаехтуда империалисташ юхабеттар, тlаьма кхувчаш дlадахар дукъе кьовсам лоаттабар.

Пролетарски интернационализма ленински принципашца лоаттла а лелаш, Советски Союзо ноанъостал ду шоай партlатон кортамукъалон порашца Вьетнама турпалча халкъа, Лаосан Камбоджи патриоташта. Империалистически агрессено дукъаларча вьетнамски кьовсамхошта дохха голамаш — Советски Союз, социализма хьача машаре, дерригча дунен прогрессивни низашта чlоагlа оагlух хьалоацаш хиперца цьана тар а деш дар шоай са ца кхадеш чакхдахча гlуллакхеш, цар дешаш бицамар.

ДРВ-ен Къулбехьан Вьетнама Республикан чlоагlаш еина предложенеш йиза кьовбал а еш, советски наха хьадех интервенташ Индокитаера дlаяlора, хьадат цу райономча халкъий цьана тайпара арахьара юкъяlартлонгаш низ болган дешаш шоай кхел шоаш кьовсто тора йуга.

СССР-о хьалхош чаранашкан агрессан хьахинаранш дlададар дукъе, юкъера дов политически наькьаца кьовстадар. Гергарча Малхбоалене чlоагlаш тоашмаш машар оттабар дукъе lарбий халкъаша лоаттабу наьса кьовсам. Чlоагlлуш да цу районе динна йоккха позитивни фактор лоарзlaлуш йолча прогрессивни lарбий пачхьалкхенашцара Советски Союза доттагlалаш цьана леладу гlуллакхаш. Вай дlахо а вай халкъий хьаштий дукъа, машара дукъа чlоагlдерга ур гlуллакхаш.

Советски халкъо дегlаэхуял колониальни lазапа гlабош lокхйбоча, империализмаш неоколониализмаш дукъала, кортамукъале чlоагlъар дукъа, социальни дегlахара прогрессивни ниьн бахьан долаш кьовсам лоаттабоча орричаче континенташкарча халкъашцара доттагlал, вlашии дагардараш кхетадеага, цьана гlуллакхаш леладелга.

«Империализма агрессивни политикана Советски Союзо дукъала лоаттаю машар хьнаре порабарен дунен халкъашта юкъеро кхорамзале чlоагlъарон политика», — аьлар нох. Л. И. Брежнева КПСС XXIV съезда КПСС ЦК Отчетни доклад пуш.

Из ниьн беркате хилар бакьду Европа политически дегlахарe хьалкхача оттаь юкъмоттигера проблемаш кьовстадре вай партан пачхьалканон хьагача кьах боалча кайда а. Социализма позицеш чlоагlлуш я европейски лоьттан тlа. Шоай бериот тал Малхбузени Малхбоалени низаш моастагlал долаш вlашн дукъала эта латтара мотгlал Европе машаре, вlашн гlойле болаш цьана гlуллакхаш лелондаре за хьатlакхоачейра тlаерзаьь СССР-ен кхьача социалистически межкашон чакхйоахача практически мероприятеша.

Ерригача Европе цьана леладу юкъера гулакхаш дегlаехувлара тlаборзабаьча конструктивни наькьаца цьана тар а деш социализма вемарашта долча межкаша вашн дага а дувлаш чакхдоахача гlуллакхаш, цар сабарен принципиальностан, тlоьмга кхуда империалистически гlоэарон чlоагllа юкъдеттаро ноанъостан долд континентара кхочам дlано кlаьдбаран, кхорамзале чlоагlъяран ьюттуга болаш долд хьалхо хилийтара. Теламе шерлуш да Францица Европа шорча мехчоацен СССР-о цьана леладу гlуллакхаш, ФРГ-ца Советски Союзан Польшан договораш дар Европе хьалхааьб территориальни политически долош дарах кьовбальдь тlаьцара мlан долаш дl. хlаьта ца лоад йола Советски Союзацарон социализма кхача межкацарон ФРГ динча лоалхой гlулакхаш дегlадоаладара. ФРГ-о бахьн дукъагlа болча на хьальехар, шоаш СССР-цара, социалистически содружество пачхьалкхенашцара гlулакхаш оалантара деш тоадаре тlеhьа милитаристски, реваншисти низий политикацара гlуллакхаш хоадера тlеhьа хилар. Белгалдьаьа уи договораш Малхбузенарча Берлинах йола соглашенеш а сивна, чlоагlдаро, шоле йоацаш, дика вlашн оргьа дерригача Европарча политически хьала чlоагlо база хьовш я континентера хьал тешаме хилийтара дукъа, цун халкъий машар кхохьа бахьан долаш телаше кьовсам лоаттабора.

Цу договораш ниьтта тераш хьаьпа массой а кьовбальь тlаьйцача дунен халкъашта юкъера прамаи нормай ларда тlа ГДР-ен ФРГ-анон юкъара гlулакхаш дlахо нортlадахара таранаш а. ГДР-немецки халтан тlеера болхлойн ахархойн социалистически пачхьалкхе — европейски машара лоарзlаме фактор я. Чlоагlлу цун дунен халкъашта юкъяlартлонгаш бувзамаш.

ФРГ-ацарча СССР-ен ПНР-ен договораш дlайбоал хьорамзлон цьана гlулакхьйш леладарон дешаш лаьцар ерригача Европа юкъара совещани гулъарга бодча наьвла тlа НАТО оттаьь дукъа дукъалепаш. Совещанено кхйно алга практически политика гlуллакх а хиина дlаоттад. Из кхйно оча шоло йоаццаш дика бошачла лоарзlаме хургья шоль батта хьалзарча деношна хургlона Европарча кхорамзаленна цьана лоладоча гlулакхашон тlехьара общественни низий брюссельски ассамблея.

Ерригача Европа юкъара совещани континентара хьал шlеихоштта тоадаро, ерригача Европа юкъарча кхорамзалон система хьабра дуккача хьало ноанъостал дергдеплаш йола лоарзlаме событи лоарзl Советски Союзон кхьача социалистически межкашон. Варшавски Договора юкъе долча лоацача пачхьалкхенашн тlаоlда, ерригача Европе цьана гlулакхаш леладара принципаш тlайола Европарча машара, кхорамзлон, цьана гlулакхаш леладара Деклараци дукъа а дукъагlа йолча европейски пачхьалкхенашо бакъабла а лоарзlаш тlалбцай. Совещани гулъара дешо перспективнаш хьоели ца.

Азиатски пачхьалкхенашца эггара дикагlа дола гlулакхаш леладара тlеhьа хила а хиннай, хlинэ а а Советски Союз. Лоалхарча межкашца цу тайпара гlулакхаш оттадаре, тlа-тlа чlоагlлуш долча Индецарча вай доттагlало, Японецарча гlуллакхаш дикагlа оагlорахьа дина голо тохара чlоагlа гlойле ю ерригача Азера хьал тоадара. Цу континентарча коллективни кхорамзалон идея — дукхаьча азиатски мехкашка дика реакци я йола идаш кьовттамьй СССР-о. Советски политика ноанъостан ду империализмана дукъала лоаттабоча кьовсаме Азера халкъий кхетадара, машар чlоагlбара.

Цунна дукъала ба КНР куьйгалхоша лелабу антиленински ниьн. Китайцарча гlулакхашца вай пачхьалкхенойн лерргlа чохк а боал, боахьрг а ба КПСС XXIV съезда оттаьь ниьн. Цо чулоац китайски куьйгалхоша лелоча барт эгlабоча, социализма гlулакхаца махстогlа долча политикина дукъала кьовсам, вай Дахьено моаллагlа тайпара конфликт ца хилийтара, цу цьана хьакхаьча пачхьалкхашца гlулакхаш дика а тоадаре хьаьжа доаттаьца ленински политика, тешаме чакхйоаккхаш хилар а белгал. Цу тайпара юкъара гlулакхаш тоадаре СССР-о белла низ Китайски Халкъа Республиканц цьана тешама а, ницкъ болча а дика юкъера гlулакхаш латтаде сацам.

Шо лоладоча дунен халкъашта юкъерча гlулакхаш СССР-о хьанне лелаш тайп-тайпара общественни строяш йола пачхьалкхенаш машарца вахаре принципашца. Советски Союзо юкъара хьалхара кортамукъаллон болча машара ленинизм принципашлара, дунен халкъашта юкъара проблемаш кьовстадеш шоаш-шоай а хьали — Америка ВlашагIкхийттача Штаташцара а кьовсам кьовсадара лаам хиларга. СССР-а США-ера гlулакхаш тlеhьа а Советски Парте XXIV съезда цу дешо машар чlоагlбер дунен халкъашта юкъера кхочам кlаьдбари дукъа хьовсама орригача программ ьюттуг. Дунен халкъашта юкъерча хlинзарча хьалах кхочам оаглорахьара гlулакхаш лаьцна дукъа советско-американски переговораш ар боьхаьца дукъе юкъера машар чlоагlбарон кьовттама ма бу. Корта болаш йола политически позицеш лоарзlаш Советски Союзе США президент Никсона СССР-а вьоа лаьцар. Вай лоайдана лоарзl вай политика тlера ца а деллаш нийса а маьхла хиллий дерригача дунен машар чlоагlберга дукъа леладу хlоаш гlойле йола лаьттая партlадона йола лоьттарlйола Советски Союзан ВlашагIкхийттача Штаташцан юкъера цу тайпара гlулакхаш шардегlа.

КПСС Центральни Комитето, цун Политбюро секретариатн, Советски правительстве а СССР Лакхехьарча Совето а хаддаза чакхйоахаш бола арахьара политика хьалхаронаш шоль бизам массера раьза хьалоацаш дерригача советски халкъо. КПСС XXIV съезда арахьара политически программа, машаро Программа кьовбал а ю, хьал а лоац хаарошах йолча коммунистически партенаш, шерра общественностонна, машари прогресси бахьан долаш, халкъашта юкъера цьана гlулакхаш леладари империалистически агрессе дукъарчаш дlададари дукъе лоаттабоча кьовсаме из lалашмате болхан лоарзlаме хилар болган а довзакхаш.

Вай арахьара политика чакхйоах дунен халкъашта юкъерча ароне заддаза тlаrlортта классе кьовсам лоаттабоча хьалошта, дунен халкъашта юкъера кхочам кlаьдбара чlоагlа дукъе хьола доача, вай Дахьени ерригча социалистически содружество дунен халкъашта юкъера анн чlоагlъялара дукъала долча тайп-тайпарча низашца кьовсам лоаттабоча хьалйшна. Тlеhттача хьалоша дlадах арахьарча политически дешойн цу дакъерча ниццатон цlаккха лаьгl ца бахьи тхьш торне алга. Бовьоцца ниьтта ла да а ду вай парте, цун Центральни Комитето.

ЦК Пленума КПСС Центральни Комитета Политбюрона тlадилла XXIV съезда оттаьь машаре Программа дlахо а лоарзагlа ца йоалий чакхйоахьйта а из кхоачашьара йолча тайп-тайпарча формати методащ хьалдача хьалашна ьеаьше пайда эцига а. Вай хина хlара долна юкъерчан доцццш хьалхашна уттанзарш хоачашдар хlенна хинарча перспективнаи хальньий машар, порllето, кхорамзалон общественни прогресси, социализм бахьан долаш лоаттабоча кьовсамцара гlулакхашон органически дузалгэ.

Съезда решенеша хьежна ЦК Пленумо решено хьай 1973 — 1974 шарашца КПСС члений партийни документаш хувца. Пленумо сацам тlа лаьцад: «Партийни документаш хуьцарга лоарзlаме организационно - политически мероприяти санна чакхдоахалда, парти дlахо чlоагlъяра, коммунистий хьнарие дисциплинаи lаьрге декхарешта из тlа а дерзадаш. Цо ноанъостал да дlэдэ ерригача партийни организацей гlулакхаш теадара, КПСС XXIV съезда хьалхашна оттаьь болхами культуреи дегlаэнтувлара декхараш кхоачашдара цар бола йола болх чlоагlбара. Партдокументаш хуьцарах бизача боарама пайда эцига боргбац парте чуьхьарча вахаре хьнаре дlахо айдара, партийни куьйгалдара методаш эргlайолаш теадара, наха юкъе бола идейнополитически организаторски болхь боорам лакхбара».

Вай парте низ коммунистий идейностан, хьнаран, шоай са ца кхадош уи кхоарах латт. Парти — сийлахь-доккхий коллектива дара декхараш кхоачашдарга хьаль дутош бола цун ленинско ашаргда. Цун морально политически кхорлама ца а еш хьазарш шоаш хьера дуй коммунистий дикагlдола идейни моральни гlулакхаш дукьагlа декхараш ма еу. Цукуьна бердоча коммунистийна КПСС Программа тlан Устава тlен дlадоладара дикхо кхоачашдарга дола производствени общественни политически кхорамзалон шоай аьгорцам декхар еф, бовьаьца гlуллакхашон, идейно-политически цlена хилийта дешай, а партийни организацейн. Коммуниста декхар — шийна тlеделла партийни гlуллакхаш цlена кхочашдар, хадда маркснстско-ленински теори lамаьдла, советски законаш, коммунистически нравственноста нормаш, социалистически общежити правилаш кlеззигчо шийтаре хьашташ тlеро хилар.

Пленумо оттадеш, дерригача партийни документаш 1954 шера образецаш дола цердара учетни карточкаш хувца декхар хилар. Партийни документаш хувцаш даза духьала цьацьа-цьацца коммунисташ, юкъерчан доццаш коммунисташ дика партийни учета аттачо карте районаш, горномаш, оадтадоаша. Партийни документаш хувцара моттигаш кулгадеага КПСС ЦК-ах гlеорларг обкомашта, крайкомашта, союзни республикий компартий ЦК-оита, хlаьта советски Эскаран Тlома-Фордо Флотан, дехьахон тlарча йун партийни организацецан кхьача партийни организацецан — политуправленешта боагl-боагlйча политорганашта.

КПСС XXIV съезда решенеш кхоачаш а еш, советски халкъо дикка гонамаш дахьад белхами культуреи дегlаэхувлара, вай Дахьен оборонни низи дунен халкъашта юкъера позицеш чlоагlъеш. Цо аттув бола хьалаш хуьйт экономики дlахо хьалара, хьальегийлон хьалторе айдара, халк гlалбара. Хlаьта экономика, lилма, культура вай телаьвенglа дегlа ма кхуаш, дукхагlа лакху дунен халкъашта юкъерча ароне Советски Союза авторитет, машарон социализман гlуллакх низ бола а тешаме а чlоагlлаш из хьнарел тарра.

Вай массо коммунистоша, бергана кьаьсгалнаш дог тlарен массаш раьза волаши кьовбальа КПСС ЦК Пленума решенеш. Цар кьахьдаду хьамсарча парте, цун Центральни Комитете ленински ниьн нийсагlа низ мера плани кхоачашьар дукъа са ца кхадеш лоаттабоча кьовсамца шоай дог тlара хьалоацаш кхер. Дерригача халкъо кьаьдю дlахьрадий ССР Союз хьаь 50 шу дизара сийле лоаца социалистически ях.

Ленински парте куьйгалца, наталонаш йоахача цун бlаьрганца советски халк дlубоалл дола коммунизм хьалбаро нордача лакхаланешка.

(1972 ШЕРА 31 МАЙРА «ПРАВДА» ПЕРЕДОВАЯ).

СОВЕТСКО-АМЕРИКАНСКИ ПЕРЕГОВОРАШ ДlАЙОЛАЕННАЙ

23 май Кремле дlайоладелар КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя Н. В. Подгорнеи, СССР Министрий Совета Председателя А. Н. Косыгина а Америка ВlашагIкхийттача Штатий президента Ричард Никсона а юкъера переговораш. Къайлагlа хlама доацача, корта болаш долча хьалашка дувца доладаьд советско-американски гlулакхаш дегlадоаладерца дувзаденна долд дешаш.

Барт вlаштlехьбаьнаб СССР-ан США-ен юкъерча, гонахьара среда лорайра дакъе цьана гlулакхаш леладара хьакъехьарча соглашенена а, хlаьта ниtта медицински lилман уназкlено лорайрен дакъе цьана гlулакхаш леладара хьакъехьарча СССР-ен США-н правительствашта юкъерча соглашенена а тахан кулгаш яздара.

Переговорашка дакъа лаьцар: СССР кхьача мехкашцарча гlулакхий министра А. А. Громыкоа, СССР кхьача мехкашцарча гlулакхий министра заместитела Н. В. Кузнецова, США-рча СССР посола А. Ф. Добрынина, КПСС ЦК Генеральни секретара помощника А. М. Александрова, СССР кхьача мехкашцарча гlулакхий Министерства коллега члена Г. М. Корниенкоа.

Американски оагlонгахьара — США Пачхалкхен секретара У. Роджерса, хьаман кхерамалон дешашта волча президента помощника Г. Киссинджера, СССР-арча США посола Дж. Бима, арахьарча экономически дешашта волча президента помощника П. Фленигана, Пачхалкхен секретара заместителя М. Хилленбранда, США пачхалкхен департамента отдела заведующе Д. Матлока, Клайча цlен пресс-секретара Р. Зиглера, Клайча цlен аппарата болхлоша К. Сонненфельдан У. Хайлендан.

ЙОККХАЧА КРЕМЛЕВСКИ ДВОРЕЦЕ ШУ ОТТАДАР

Америка ВlашагIкхийттача Штатий президента Ричард М. Никсонен цун сесаген сийна 22 мае Йоккхача Кремлевски дворец шу оттадир СССР Лакхехьарча Совета Президиумон СССР правительствон.

Президентаца цхьана шун тlа бар цунна улувбаьнна бахьна американски пачхалкхен деятелаш.

Советски оагlонгахьара цига бар нохкъостий Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя Н. В. Подгорнеи США президента Ричард М. Никсонен къамаьлаш дир.

СОВЕТСКО-АМЕРИКАНСКИ СОГЛАШЕНЕШТА КУЛГАШ ЯЗДАР

23 мае Кремле кулгаш яздир гонахьара среда лорайра дакъе цхьана гlулакхаш леладара хьакъехьа СССР правительствон США правительствон юкъе аьча соглашенена. Советски оагlонгахьара цунна кулг яздир СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Н. В. Подгорнеи, американски оагlонгахьара — США президента Р. Никсона.

Ниьтта кулгаш яздир медицински lилман уназкlено лорайрен дакъе цхьана гlулакхаш леладара хьакъехьа СССР правительствон США правительствон юкъе аьча соглашенена а. Советски оагlонгахьара соглашенена кулг яздир СССР уназкlено лорайра министра Б. В. Петровс, американски оагlонгахьара — США пачхалкхен секретара У. Роджерса.

(ТАСС).

ЗАКОНАШТА КУЛГАШ ЯЗДАЬД ФРГ ПРЕЗИДЕНТА

БОНН, 23 май. (ТАСС). ФРГ федеральни президента Г. Хейнемана тахан кулг яздаьд бундестага тlеобалдаьча СССР-ан ФРГ-ен юкъерча договора ратификаци ярах долча закона а, хlаьта ниьтта ПНР-ен ФРГ-ен юкъерча договора ратификаци ярах долча закона а.

Шаьхе ванон ФРГ юстице министерство дlадоийт федеральни законий бюллетена тlа пенатехь арадахара. Цул тlехьагlа президента Г. Хейнемана кулг яздергда Советски Союзацарча Польшацарча ФРГ договорий ратификацийни гранатоташ.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГАРА, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГАРА, ССР СОЮЗА МИНИСТРИЙ СОВЕТАГАРА

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, ССР Союза Министрий Совето чlоагlа хала а хетаж Советски Союза кьахьегахошка дlахоьт 1972 ш. кхоана 21 май да ялаш тхоесара Улан-Баторе 77-гlа шу долаш Монгольски Халкъа Республика воккха пачхалкхени партийни деятель, МНРП ЦК Политбюро член, МНР Сийлахь-Йоккхача халкъа хурала Президиума Председатель нохкъост Жамсарангийн Самбу кхалхар.

Ж. САМБУ ДlАВОЛЛАЧА

22 мае МНРП ЦК Политбюро член, МНР Сийлахь-Йоккхача халкъа хурала Президиума Председатель Ж. Самбу дlаволлача Москвера Улан-Баторе ях КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председателя хьалхара заместитель Д. С. Полянский корте латта советски правительствени делегаци.

Внуковски аэродроме делегаци наькъайоаккхаш бар К. Ф. Катушев а, кхыбола официальни нах а.

Наькъайоаккхаш хиннарашта юкъе вар Советски Союзера МНР посол Н. Лувсан Чултэм.

ОБЛСОВПРОФА ШОЛЛАГlА ПЛЕНУМ

Соьлжа-Гlалий В. И. Ленина цlерагlча культура Дворецe хилар Нохч-Гlалгlай облсовпрофа шоллагlа пленум.

Пленумо ладийгlар «1972 шера а нийслагlча пятилетке а нах чубаха цlенош хьалдара гlишлонъечча Нохч-Гlалгlай управлене тlайна социалистически декхараш кхоачашделга мишта лел» дувцаш гlишлошъеча управлене корттерча инженера нох. Вороновича хьа доклада.

Докладчика а кхечеха къамаьлаш дахьаша а белгал ма даккхара, 1971 шера 93 процент мара кхоачашъяинзар нах чубаха цlеноша хьалдаьдахара план. Хlаьта кхы дикагlа лелац уж балхаш укх шера а.

Пленумо дакъа лаьцарашта гучадаьхар наха чубаха цlеноша хьалдара планаш кхоачаш ца яра бахьанаш, белгалдир кхоачашбоцараш дlададара къакьаш.

Т. ТУГАНОВ.

ПАРТЕ НИКЪ ХЬАЛЛОАЦ!

МАССАНЕ КЪОАБАЛЪЮ

Хlанз вай мехка эггара лоарлlамегlа дола дешаш «Дунен халкъашта юкъера хьал» «Партийни документаш хувцар» дувцаш хиннача аргlайарча КПСС ЦК Пленума решенеш чlоагlа дегаш гlоадавьна къоабалъь тlайшар Грознененски локомотивни депо болхлоша, инженерно-техническа балхаш дераша, гlулакхерча наха.

КПСС ЦК майски Пленума решенеш loмa я еш депо тепловозий машинисташа, цар гlонцаша, слесараша, токараша, сварщикаша дег тlара къоабалъь хьалаьцар Коммунистически партен Советски правительствац ленински арахьара политика.

— Оаха доккхал ду вай хьамсарча парте, правительствос КПСС XXIV съездо белгалдьаьккха машара поргамма хьадда чакхйоахаш хиларах, — аьлар эксплуатаце цеха партбюро секретара, машиниста-инструктора Шмаргунова Александр Ивановича. — Дунен халкъашта юкъера кхохкам хlаьдбара, машар чlоагlбара, кхерамзале хилийтара тlаерзаь я из программа.

КПСС ЦК Пленума решенешта жоп а луш локомотивни бригадаша ремонтни цехий болхлоша, специалисташа дош лу, — аьлар нох. Шмаргунова, — шоай хьинар айдаь къахьега, пятилетка шоллагlча шера плани тlайна социалистически декхараш хакал хьалха кхоачаше, СССР 50 шу дузача денна.

Г. ФЕДОРОВ.

Кхы а хьинарегlа къахьегаргда

КПСС XXIV съезда решенеш лерргlа кхочаш а еш парте Центральни Комитето укх тlехьарча хана дунен халкъашта юкъе машара, доттагlала тlехьара гlулакхаш дlахо а дегlадоаладара lалашмате боккхача лоарlане болх чакхбоакх. Оаха, болхлоша, чlоагlа доккхал ду вай машаре къахьегам парте ниьтта фе лорабеш хиларах.

Цунца цхьана оаха хила кхетаду вай экономика низ даим дегlаухаш ца хуле ваьха хьаьн бахьан баха гlертарий агрессивни гlйлаш юхаетта атта хургдоацилга, цудухьа дениа хьинарегlа къахьегаш Дахьен беркат совдоаккхаш ба тха завода къахьегамхой. Из ба парте политика оаха дег тlара хьаллоацаш хиларах бола тешам.

В. ДОРОШЕВ,
«Красный молот» завода слесарь.

МАШАР ХИЛИЙТАРА

«Грозэнерго» районни энергетически управлене энергетикаша чlоагlа раьза хиина хьалаьцай дунен тlа машар чlоагlбара йола КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра Коммунистически партен Советски правительствац ленински арахьара политика.

— Ца хаддаш машар бахьан долаш кьовсам лоаттабарах, дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбарах баркал хилва хьамсарча партена, — аьлар электрослесара-приборнста Железнов Валерий Петровича. Оаха тхоай хьинар кходергдац дlахо вай Дахен низ чlоагlбара, дунен тlа даим машар хилийтара.

Дунен халкъашта юкъерча хьалах йола КПСС ЦК майски Пленума решенеш йовзийт энергетикашта политинформатораша, агитатораша беседаш а еш.

Хьамсарча парте решенеша дегаш гlоздаьхача энергетикаша доаш денна СССР хьаь 50 шу дузача денна дика къахьегама совгlат хийча.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПАРТОРГАНИЗАЦИ — КОЛЛЕКТИВА ДОГ

Школа партийни организаце балха опытацара

ПАРТЕН Советски правительсвуван, КПСС XXIV съезда решенеш кхочаш а еш, вай низаш тӀадерзаду образоване ерриге система дӀахо дегӀайоллаяра, дешар хьехархой кхетам лултен тоадара. Общеобразовательни школа дехкар да ше кхебеча миллионаш болча кегирхойта хӀанзарчу Ӏилмай чӀогӀа лардеш хилар, керда знанеш лаца уж Ӏомабар, кагий нахи мехкарий обществана пайдана къахьега кийчбар, советски патриоташ — коммунизм хьалъераш хургбола уж хьалкхебар. Цу хьалхашка къаьстта лакхлу школа партийни организаце лоархӀам.

— № 11 йолча школе тӀера вахьлагӀа вола хьехархо КПСС член ва, — яхаш дувц школьни партийни организаце секретара Салахатдинова Ангелина Петровнас, — укх тӀеххьарчу хана дикка шерденнад партийни организаце гӀуллакхаш. ЧӀогӀгӀеннай цун вашни, дӀахьегӀа хиннай цун балха формаши методаши. ЛоархӀам чӀогӀбеннаб цун педагогически коллектива кулгалдара, тӀасхача тӀеххьенна коммунистически кхетам балера проблемаш кхочашъе иа серцагӀмаккхара дакъе.

№ 11 йолча школа опыт чӀогӀа хьаьтт долаш я Нохч-ГӀалгӀай педагогически общественность. Из школанта дӀайолаш ух городен районийн школашкара кулгалхойн партийни организацей секретареш. Коммунистиша - хьехархоша КПСС XXIV съезда решенеш кхочашъеча дакъа лацара план ше оттаеча дана бюрос укх тайпара белгалдаьд цхьа педагогически дехкар: берий творчески торекеш дегӀаккхьала а цан общественни хьакар дӀда а школьникашта кӀоерген чӀогӀен знанеш ала, кхейни тонам чӀогӀбе. Цу тайпара план кхочашъюлургьаш шоай знанеш говзаля хаддаза оргайоахар тоаеш бола педагоги бошаш. Циттара хьадовгӀаш да партийни организаце ихьакха лоархӀаме декхар — хӀара педагогаца хьаьст-хьаьста болх бе лгаш: партбюро членаш дешара шу доладалалехьа хьехархой самообразоване планашка тӀехьежар, хӀаранена повкъостал дар идейно-политически, Ӏилма - теоретически бовраш педагогически говзаля лакхьара шоай де довар фу хьоастаде.

Цу даькъа дукха хӀама доьл партбюро члена Анастасия Андреевна Деминас. ЦӀенхха а ас ца оалаш консультенеш тае во кестаста шийгара повкъостал деха ухача къонача хьехархоша. Къьаст-къьастача хьехархоштагитатовашта Анастасия Петровнас мога а еш, хьахийрхай шоай участнен классаш хьехама фахьат чекхдаьккхара беча балха тама. Дешархоша урокаш тӀехь классе бошача хаиен КПСС XXIV съезда материалех пайда эцара хьехархошта раьза хиле повкъостал ду Ангелина Петровна Салахатдиновас.

Ӏалаьмате нийса шукъ хержаб партийни организаце школьникашта общественни гӀуллакхаш Ӏомадара. Цу проблемица дувзадена хьалаш дувцача коммунистий собранешка хьех комсомольшашлакхерча классашкара вешахой а. Къамьал хьатагӀен пайданагӀен хул. Нийа совгӀа, лакхерча классашарча дешархоша чӀогӀа бувзам лоаттабу «Электроприбор» завода трубни база, хкмча шефство лелаеча предприятией къахьегамхошта. Болхлойн школьникашк шоайна дӀа-чӀа укхлга вӀашн тӀеххьаьнкхал. Цо повкъостал ду дешархошта къахьегам дукхабезабалийтараш профессе харжа уж Ӏомабеаш. Царех дукхахчарна лов итт класс йистеьнаккхача тӀеххьагӀа заводе балха бига. Городе Грозненачча къахьегама выставке хьалхара моттиг яьккхар № 11 йолча школа дешархоша. Цо кхы тӀа а тешал ду дешархоита къахьегам дукхабезаш хилар.

Доккха хӀама да безаца шоай интернационализмагӀа лениниски цӀагӀа, интернационални доттагӀала алубе, ленински музее керд-керда материалаш Ӏоеш хилар.

КПСС XXIV съезда хиначул тӀеххьагӀа школа партийни организаце балха ялла юкъе керда раздел еннай: администраце гӀулакхашта тӀахьожам лоаттабелга. ТӀахьожам лоаттабе бокъо хилар — из да из хьехархошта-коммунисташта керда декхараш тӀадоахаш хилар. Цар шоай собранешка директорий цун заместителийн отчеташка ладийгӀа ца Ӏеш, шоай хьехамашца, предложенешца, хьадаа дакъе лацарна кхочамбоцараш дӀадахара, дешара-кхетама «процесс эргайоахаш тоаергйола наькъаш лахара повкъостал а ду. Масала, дешара хьалхарча ах шера бюро членаш хьехархой урокаш тӀа хиннаб, балха дикагӀйола опыт коллективана юкъе дӀайоаржийнай. — ХӀаьта опыт — дикагӀвола хьехархо, — йоах школа директора Людмила Константиновна Чурикова.

ХӀАНЗ партийни организацена хьалхашка латта керттера дош — СССР кхьаь 50 шу дизара хха йоаттӀача тайпара хамъахар. Из да хьехаркой профессионални говзал, политически бовзам лакхбар, творчески хьалаш вӀашггӀеньдаккхара йоаккхо яр. Школа партийни организаци из де декхарийла ю парте XXIV съездо администраце гӀулакхашта тӀахьожам лоаттабара пуина синача боккхьо.

Партийни организаце ладийгӀар дешархой профессе харжеи къахьегам дукхабезеш Ӏомабара беча балха хьакъехьа бӀьча ховмаге. Коммунисташа техкар школа йистеьнаккхараш заводашкаш мехкдаьтта промысланашка балха база цкъаза безам боаш хилара бехьанаш, «Со болхлошта юкъе гӀоргва...» яхача темах лаьца сочинени елар. Цу тайпара тохкам чекхбьаккхачул тӀехьагӀа школе вӀашагӀъеллар тайп-тайпара профессеш кхайкаеш, дешархой практически балхах безам болийташ йола лекторий. Кулгах дикка дикагӀа ду технически предметийн кружокашта. Дешархой производствах къахьегамаза безам болийташ болча школа шефаша дакъа а лоацаш школьникий Ӏилма-практически конференции йир. Ишта конференции ирах доккха беркат дайлар.

«Школьникашта атеистически кхетам балар ьхлаш тема а йолаш семинар йир школе февраль бетта. Из дош дувцача кьанаре дакъа лаьцар школашкарча партийни организацей секретараша. Уж хилар хьехархой урокаш тӀа, «Ӏилмен дын» яхача школьни музе, читательски конференце. Партийни организаце ливиашкан балхагаи хьежар. Парторгаша дукхха сакъерда вашерден хӀаваш дийцар шоай коллективашта. Цу семинаре дакъа лаьцар школай кулгалхоша а. Администрацен партийни организацех ледаду гӀулакдаш а, лерлӀараш а, декхараш а цаӀаш ма дий. ХӀаьта уж чоалхинагӀа ма хуле низаш дукхагӀа тӀалерзадаза далаш уж кхочашдара. Цу тайпнара керттердар — низаш вӀашагӀтохар, дага а дувлаш гӀуланкаш чаккдахар.

Цар цхьана еча йоаккхон лоархӀамегӀара дош—хадраш хьехарожари цхьна кхетам балар. Идейно-политически болх хаддаза эргабоахаш тоа а беш, парторганизаце бокхха лоархӀам бу школера хӀара хьехархо города общественни вахара юкъеозара. Школерча дукхагӀболча хьехархоша дакъа лоац КПСС XXIV съезда материалашта пропаганда еча, къахьегамхой коммунистически дог тӀйша, марксистско-ленински мировоззрени йолаш хургболаш хьалхебеча.

ЛОАЦЦА аьлча, болх Ӏалаьмате дукха ба. Цудухьа лоархӀамегӀа да парте обкомо, городскойи районни комитеташа школашта хаддаза дош дола повкъостал. Цар деча кулгалгӀа, № 11 йолча школа партийни организаце эргайоахаш тоаю партийни балха ерриге засеьхьа, цу дакъе партийни организацена администраце гӀулакхашта тӀахьожам лоаттабе бокъо яларца дувзадена хьакьина формаш а. Цудухьа Старопромысловски районе хьалхара моттиг лыккхар школа бераш дешарах дикагӀа кхетаяш знанеш лакха йолаши хилара. ХӀанз кораль формаш мел дика а хьелшоаргаш дӀахорча вахаро.

Шеко ян. кхы тайпа, кердагӀа, аьттув болашагӀа, толашагӀа йола формаш кхы а корайоагӀаргхиларах. Цхьабакъда, хӀанзле а шеко йоацаш да цӀ! — устаной хувцаш барах дикка беркат доал партийни организаце а администраце а болх тоабара повкъостал а деш. Далле аьттув бода тха кийарча гӀулакха.

Школа партийни организаци — педагогически коллектива са. Школера коммунист — массанена а хьокхам. «Къахьегаме а общественни вахаре а, дешачеи цӀагӀеи, массала а массе метте а коммунист хила веза коммунист, вай ленински парте члена сий дола цӀи йиза лелаеш хила веза», аьлнад КПСС ЦК Отчетни доклада тӀа. Къаьстта чӀогӀа тӀахьехам беш дех уж дешаш хьона тӀехье коммунизм хьалъеча хьенаре дака лаца кийчъелга. шийх тийша тӀадилла волча коммуниста-педагога.

В. ИГНАТЕНКО,
№ 11 йолча школа хьехархо.

ТЕОРЕТИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИ

Укх деношка КПСС обкома политдешара ШагӀа КПСС ЦК-рча зночия Лакхерча партийни школа Нохч-ГӀалгӀай консультпункта ладувгӀархий преподавателий СССР хьаь 50 шу дизара хетаь теоретически конференци чакхьелар.

Цига докладаш йир: «СССР кьаир — советски пачхьалкхен исторе сийлахь - йокха событи. Цхьатарра бокъо йолча къамаша шоай лоӀамагӀа пачхьалхех союз хьаяра ленински принципаш вахаре кхочашъяраь» доклад йир университета доцента В. П. Крикунова, «Нохч-ГӀалгӀайче дукхача къамех латтача социалистически пачхьалкхен барттайнача дезале» яха доклад кийчъьир ЗВПШ IV курса ладувгӀардочо Э. Вашаевас, «Къамий дош къостадара КПСС историческ опыта дерригаа дуьнен хӀалкъашта юкъера лоаркӀамъ» яха доклад йир IV курса ладувгӀардочо А. Гатагажева.

Керттера докладаш льчул тӀехьагӀа конференце доакъошхой шин секцех бекъа а белла болх беш хилар. Цига кьмий дешах лаьца тайп-тайпарча докладашка ладийгӀачул тӀехьагӀа юха вӀашагӀкхийтта балха «итогаш йир цар. Секций кулгалхоша В. П. Крикуновеи В. С. Евлиховеи секцешка лаьча докладий анализ йир.

У. АЛЕРОЕВ,
ЗВПШ ладувгӀархо.

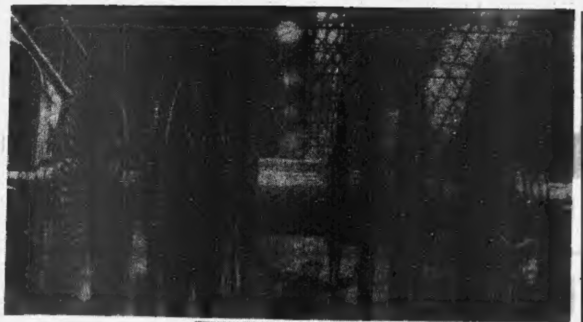

ФОТОИНФОРМАЦИ

ЛЕНИНГРАД. СССР хьаь 50 шу дизара сийга хьинаре къахьег КПСС XXII съезда цӀерагӀча Металлически завода коллективо. Цун цехашка хьаю хьалхей латтача тепловой гидроэлектростанцешта лакръӀа низ йола энергетически агрегаташ а, хӀаьта йоатта 25 а 100 а эзар киловатт низ бола газови турбинаш а. МийлагӀча пятилетка шеранашка, хьоалагӀа дакъа хӀана из хьинна дуккагӀа хьагергъа продукци.

СУРТА ТӀА: Ӏанара турбина ротор дӀахахьийта кийчбеш ва стропальщик И. И. Васильев.

П. Федотова сурт.
ТАСС фотохроника.

КАЗАХСКИ ССР. Гурьевски областа Балыкшински районерча чкъьарий довкача артелаша декхар тӀанийцад укх шера 50 эзар центнер совгӀа чкъьарий даьй. Урал яхача хи чура бӀаьстан юкъе чкъьарий лувара дика аьттув боал Амангельде цӀерагӀча колхозерча Ш. Айшабаева звеной. Гурьевски чкъьарий консервай комбинате хӀанзле дӀахьийтай «дийнача дегоэ 500 центнер.

СУРТА ТӀА: чкъьарий даха чутесса ккарал хьалбоаккхаш латт.

Г. Кошкинева сурт.
ТАСС фотохроника.

ДИКА ХОАМАШ

Денна дезача шийлаа дина совгӀат ... Грозненски химически комбината дукхачу цхьай коллективаша. Масала, изопропилбензолаш арахецача Кальной Виктор Григорьевича Сипфор Виктор Михайлович корта латтача цехаша товарни продуции арахецадой пхе бетта задание 19-ча мае кхочашдьяй. Планал совгӀа цар арахецаргъа бӀаьн тоннаш мелхьеа продуции. Царна дукха тӀехьабенна Кудиновски Александр Васильевича кулгалдечча № 16 йолча цехан Шевлянов Иван Давыдовича кулгалдеча полимерни арахецарча производстви хьинноп. ТӀьалагӀча ма деш хьалхарча ах шера тӀеххьарча бетта четах къахьегаш бу укх...

А. РОМАНОВА,
Грозненски химически комбината планови отдела экономист.

* * *

Новогрозненски мехкдьтта чакхдоаха заводе ... технологаша беза пайда хибу шоай товарах. СССР 50 шу дизара дина кивьайсогӀа Васильева Лидия Никалаевна, Чурсунав Николай Федорович, Вепнинов Иван Николаевич корта латтача установкий коллективаш. Товарни продуции арахецаш пхе бетта план хана 11—13 де хьалха кхочашдьяй цар.

Заводе хьалхара моттиг а йоаккхаш пхе бетта план эгара хьакхой кхочашдьяй Румянцев Петр Иванович корта латтача кхоалагӀча цеха коллектива. 22-ча май дения шинь бетта четах кхочашдеш я из.

Я. ПЯТЫРОВ,
Новогрозненски мехкдьтта чакхдоача завода планови отдела экономист.

* * *

Малгобекски газ дукхагӀа яххара, бурув тахара ... лаьттабу Карабулакски бурувтохаза балхий управленерча бурувдеттарешь. Къьастта дикка хьакъайгера цар вай бетта. Бетта йистегӀа 2260 метр бурув таха дезача 23-ча майга кхачалехьа 2403 метр бурув тахад цар. Укх кхадисача деношка бетта планал совгӀа ххь а 400 метр бурув тахаргда управлене коллективо.

Уж тоашаш дезача дивза дӀакъа лаьцад бурувдетта мастер Рытиков Николай Васильевич корта латтача Заканерча № 9 йолча буровой коллектива. Укх бетта заданегӀа 750 метр бурув таха мара ца дезача хӀанзалехьа цо тохад эзар совгӀа метр бурув. ДальтагӀарча № 12 йолча экспедицига бетта планал совгӀа 23-ча майга кхачалехьа 50 метр совгӀа бурув тохад Шияхов Иван Иванович корта латтача бригада.

А. БАКАЛЮК,
Карабулакски бурувтохаза балхий управлене вошкагӀола мастер.

* * * *

Октябрьски бурувтохаза балхий управленерча бурувдетта мастер Соломатин Дмитрий Иванович корта латтача бригада цӀанила ца хиннача тайпара хьалхар айдина къахьег укх юбилейни шера. Ер шу доладелча дина чавехкаерча геологически хьалоцна 1270 метр бурув тохад цо. Бурув тохаш ... задание кхочашдеш а я хӀанз бетта четах къахьегаш я из.

Дика болх бохца белгалбьаьлай бурувдеттарош, коммунистически къахьегам ударникаш Кругликов, Истратов, Анулиев, кхы дукхахберш а.

Бригадерча бурувдеттараша дош делад пятилетка цхьалагӀча шера план советски Конституция денга — 5 декабрьга кхочашдергдий.

Л. МОИСЕЕВ.

ЦӀЕНОШ ХЬАЛДАРА — ТЕРКО ДУКХАГӀА

ИйсалагӀча пятилетка Ӏалашоне доккхий декхараш хьалхашка латт Нохч-ГӀалгӀай гӀишлошъяра управлене коллективана. Аьлча кхочам ба, аьхха шеи 1971 шера 1970 шерацa пийсдича гӀишлой-монтажни балхаш 8 процент дукхагӀа дай, хӀаьта къахьегама онсарле 5 процент лакхъаь хилар. Балха тӀа дикка толамаш даьхах управлене, хӀаьта из хьахьоех, соахха цӀина хьалхара ахчан премии а тӀехьа СССР промышленних гӀишлошъяра Министерства а гӀишлошъяреи промстрой - материаллий болхлой профсоюза ЦК-а карара кара тоаь. Ше байрах ениа хиларо. Цхьабакъда, цхьана хаьхӀача дорригача хьокхамашта план кхочашъяьаьте а гӀишлошъяра управлене коллективо соахка 95948 квадратни метр чуӀе моттиг планагӀа эксплуатане дӀала езаш хиннача метте дӀелнар 91593 квадратни метр мара яц, вешта аьлча 93 процент мара кхочашъяьац план. Цу тайпнара, чуӀе цӀеной хьалдара соахка тӀанийца социалистически декхараш кхочаш ца деш дисад.

План шекагӀамлара бахьан да, йоах управлене кулгалхоша, эшаш йола материалаш хьакъаш латтача гӀишлошта тӀа ца кхахьар, производственни база цна кхочамбоацаш хилар. Уж дерригага хӀамаш шитта долиш хийла. Аьлча кхочам ба, йоагӀачех 61 процент мара вай заводашка царна етта кирпичь, вӀашагӀйоалла аьшкабетон — 85 процент мара хьахийца ца хилар, кхиметтех гӀум а кхаьчаяц царга эшачох 66 процент мара.

Ер шу холаденнача кхьье хиначча профсоюзно-бовхама активе керда социалистически декхараш тӀа а ийца. СССР хьаь 50 шу дизара баха йоаттӀача тайпара накъабахар дукха гӀишлой-монтажни балхий шера план 28 декабрь хьатӀаоттале кхочашъе, цу дакъе 102 эзар квадратни метр чуӀе моттиг эксплуатаце дӀалла, къахьегама онсарле 0,5 процент лакхъеи гӀишлон балхаш дарга дӀабода мах 0,1 процент лохбеи лаьрхӀар. ТӀанийца социалистически декхараш толаме кхочашдара гӀишлошъяра управлене организационно-технически мероприятеш кийчйир, керден толашагӀеи мел дар производствана юкъелахьа, механизаци е, материальни къахьегамен ресурсех пайда дикагӀа эца, организаторски балха безам ма мотта лаьхбе лаьрхӀар.

Хьалхашка оттадаь декхараш кхочашдар дукха шерра социалистических ахь йоаржайир гӀишлошъеча управленей бовхамех профсоюзни организацешка. Цхьабакъда, укх шера хьалхара пхи бутт чакхбоалаш латт, хӀаьта а чуӀе цӀеной хьалдара плани тӀанийца социалистически декхарашк, управлени бӀаргга хьанйначча, хьалдагӀа а саина мара кхочашдеш дац. ЧуӀеча моттигах цхьаь цаӀ квадратни метр хӀанзална хьа эксплуатане дӀасоваш. Мел тачаш йолаш хете а, чуӀе цӀеноп эксплуатаце дӀадала кхьерхӀад июнь бутт бовши лекабеи. Тхоца, цӀеноп хьалдельга мишта лел хьожаш хиннача объекторофа болхлошта, тхоашта бӀаргадайра, из хӀинт а во лелаш хилар.

ГӀишлош хьалъелга во дол лер тӀара ламна хӀамаш сов дукха доладаь. Хьаьнаргьа вай, масала, гор. Гудермесера № 11 йола гӀишлой-монтажни управлени. Цо хьалдеш 194 квартира йола шин цӀеноп мара дац. ЦӀеноп хьалдера план кхочашъяра газьна тӀехьайнсай из коллектив, 50 процент мара из кхочаш ца ен. Цу тӀа а, балхаш а во ду цига. ГӀишлошъяра управлене начальник вов. Садыков тхоца ше къамаьа деча хана субподрядчикаш низабора, синтетически натчука вимоха дӀалоле а дукха ца ашаш 70 квартира йола цхьа цӀеноп хьалдаьдовза доахк тхо, хӀаьта сантехмонтажникаша деш хӀама дац, шоай болх баь баьнабац газовикаш электромонтажникаши, яхаш. Цига хьежача тайпшао, уж дерригa кхоачамбоашарaш долаш хилараx, цу еррига субподрядие организацешна шоай договерагӀа тӀанийца декхараш во кхочашдеш хилараx, къаьстта «Кавсантехмонтаж» яха монтажни управлени ший декхарех дӀалла доархӀаеш ца хилараx.

№ 8 йолча гӀишлой-монтажни управлене коллективе а мишта ший декхарашка дӀаладаьх мехкхьтта чакхдоахаяцтен химикаштен чуӀе кхоьаш цӀеноп хьалдерга шовш аьина. Цхьабакъда, из дош кхочаш хила гьйна яз. Прораба вов. Магомадова бахча лоджъамагӀа, цар балхаш юхадетташ дала керттера бахьан — растевов, бетон тӀа ца ялхаш хастта готтара дукха говзр, авдаки во хилара столярин балхаш тӀехьадувлар. Уххаза а хан хаиначча сантехнически балхаш. ДагадахкаргӀа белгалдеаккхаргда аз. № 4 йолча гӀишлой-монтажни управлене, № 105 йолча дӀаюха лелача механизировани колоннa, кхича гӀишлошъеча организацешта шоай хаинахьа дуӀе цӀеноп эксплуатаце дӀа ца дала чӀогӀагӀа беке ярам «Кавсантехмонтаж» яхача монтажни управленей кхача субподрядчикийн коллективаш хилар. Долла хӀама даь йисседаьнна цӀеноп ийчахаа йолалу уж организацеш: водопровод, санитарни узлаш чуйина еза яхаш дерригача нех доалаш Ӏубгаш хул. Уж тайна моттигаш кхы дӀахе ца йиш йолаш яц.

Белгалдаьккха дова, шу доладеча коллективаша тӀанийца социалистически декхараш дукхагӀйолча гӀишлошъеча организацешка гуш ца хилар. Уж постройкомашка дӀадеxка дада, яхаш да хьахоза жои. Цхьабакъда «социалистически ахь вӀашгӀехьйоаккхига товдара хьакъехьа» КПСС ЦК-ас баьча сенаи тӀа духхьал хьальинад, ахь вӀашгӀехьаьнкхаева тӀулакхага шоакъачал доашаш хьажа декхарийла ба предприятеи, нехий, бовхама кхыча позразделеней кулгалхой.

ГӀишлош шоай хапнахьа хьадьнь а лака эксплуатане дӀаялийтара сихха оаргагӀа а лаьна, хаиза даргдоацар де деза гӀишлошъяра управленей профсоюза обкомон. Декабрь бутт хьатӀаккхачанна эксплуатаце дӀа ца хуш лоаттаце йиш яц хьалдаьзбаина цӀеноп.

С. ЧУХАРЕНКО.

«Вычислительни центрий пачхьалкхен системаш мелла бӀаьрча цаӀ йолча математически бувзама сетан лоаде тӀа хиниьа бовзама учет лелорд, плановш уттаара, доладена информаци гулъеи кийчъеи ерригача пачхьалкхен юкъара автоматизированни системаш хьалаш тӀоме отраслашта, территориални организацешта, объединенешта, предприятешта планош уттаеш доалдуя автоматизированни системаш хьалаш кхьебеллалеш балхаш дӀадоладе».

(КПСС XXIV съезда Директиваш тӀара).

ДОАЛДАРА ИНДУСТРИ

Цу тайпара, дош дола къамаьл экономически доалдара пачхьалкхен система хьокъехьа да. Мишта хургья вай Мишта хьее лоралаш а ва? Цу хьокъехьа дувц СССР Ӏилмай Академе Центральни экономико - математически институте директора академика Федоренко Николая Кордакавний хьайлавзан Агентство новости корреспондентоца шоллогӀа беседе цо еш.

— Экономика организацешта теорега гӀулакхах практикашта фу пайда йиш я шун института болхлошна?

Халкъа боахама тайп-тайпарча доакъошта экономико - математически моделаш хийчъьй советски Ӏилмахоша. Царех цаӀ дукхачарка йоазаш я ЭВМ (электронно - вычислительни машинаш) повкъостаца натуральни хьисапе санна, мишта аьлем, ца лоархӀаш а бӀаьн цӀерал йола продукции арахецара пропорции нийсъе йиш хулийташ йола доакъошта юкъера балансe хӀларх таера. Цу тайпара балансаш оттаьй къьаст-къьастача экономически районашта а союзни республикашта а.

ДукхагӀа духхӀвоалеш тежкай производство дегӀаенн дӀанийсьараш планировани ява экономико - математически методаш. Уж хӀанзле а бовхама 70 совгӀа дакъа юкъейьнай.

Иштта дакъа доалдаре а кийчьеи и экономико - математически методаш. Цар повкъостаца йиш я производстве дегӀаенн дӀанийсьараш меттел, предприятешта задании, материально-технически Ӏаламон бовраман оттадаш а, юкъ-юкъера оперативни планировани е. Нагахь санна йоагӀаш йола кийчо хьача тӀехьагӀа капиталовложенеш пайда эцаре моделашк шерра практикашa юкъейтеьча, эгара кӀезигагӀа дадлени хӀама а 10 процентагара 15 процентагa кхаччалца ахча кходе йиш я дӀадоахийтар нийсагӀа къостадара чотах. Советски бовхама масштабашка Ӏалаьмате дукха ахча хургда цунах.

Предприятешка шерра планешта васеташ еча хана экономико-математически моделаш тово лу повкъостаса ца тоъаш бола 10—15 процент дукхагӀа мукъ тӀабилла.

Институте кийчъьий заводской производственни программа, деталаш хьалоев арахецарой, материальни ресурсай запасаш бовраш тӀа лоаттаяра графикаш, кхиараш нийсъ моделаш. Цу тайпарча моделий повкъостаца бола бу хӀанзле а дукхахча моттигашка предприятешта доалдара хьальнта автоматизированни системаша. Цар повкъостаца вӀашгӀехь доал, масала, материалий запасаш, мел эшача хӀаманица производство Ӏалашъяра тешам мел ца барал совгӀа, кхы тӀа из чӀогӀа беш, кӀезигве. Предприятей цхьайолча тайпашта хӀанзле а кха йиш я тхега тоъал хкоачамбоацаш йола производствана еча планировани, учета, доала математически моделий комплекс. Хьавий махкаш уттадара, финансаш дӀа-хьа лелара, экономически гӀулакхий тайп-тайпара оагӀонаш белгальъе йола кхы тайпа моделаш.

— Хьона хетаргахьа, миштаб экономико - математически методаш ЭВМ-ски пайда эцара декъера керттера маьхь?

— Математически методаш электронно - вычислительни машинаш пайда эцар гӀойленегӀа эгара хьалхарча дегӀахна халкъа боахамех доакъойн доаший дешаш къоастадача хана, миллионашки миллиардаши сомаш дӀаьа тхийтача хана.

Пачхьалкхен юкъара экономически дешаш дикагӀа къостахулургдаш производства средствии, Ӏалама рузкъаш дерригача халкъа доалдаьа долаш йолча бовхама социалистически системе хьалашка мара. Цу гӀулакха вай экономикаца къоасаала йиш йолаш яц моллагӀча эгара чӀогӀагӀа догӀадахкача капиталистически мехкий экономика. Цудухьа экономико-математически моделий электронни техника повкъосталца хьалхагӀа еррига пачхьалкхен юкъарен отраслешин дешаш къоаста а дар, тӀаьцна кӀезиг-кӀезига доалуш къаьст-къаьстача предприятешка ЭВМ шерра юкъехкаьа долалургья тхо. Социалистически система совленех пайда бизагӀа шоа дукха Ӏалаьмате лоархӀаме да ерригача коллективай хьашташ пачхьалкхен хьашташ вӀашагӀтохар.

Доалдара керттера декхар сенах латт? Решенеш тӀаэцарах. Цхьабакъда, уж тӀаэцара тӀалатта хьа доаза деза, информаци яш. Советски Союз санна болча боккхача мехка хӀара шера дукхагӀча боадаме къестае еза масса тайпара информаци.

Из дукхьюлара низ нийсбе йиш я, масала, электрически энергии. Нагахь санна механически балха из вӀаллагӀа а хилаша баргбоаца тайпа низ бале, информаци хьалкхьаьлца беча балха хиланза эргайоацаш я. Къостаеш (чакхйоахаш) йолча информацех лакхера яьнна лохе кхаччалла ерригача экономически системе шерра пайда эцаш йола шиӀ тайпара «продукци» хул. Электростанцешта, моллагӀа цхьан тайпара йоагӀо хӀама чакх а йоахаш, предприятешта электроэнерги йоаккхаш санна, информаци, чакх а йоахаш, доалдара дӀател ЭВМ-аша.

Цу тайпара, «электростанций» — вычислительни центрий сеть хила еза вай, цхьан система «гом» а бан. Царех хургья экономикаи тамагӀа нийсъяра еррига пачхьалкхен цаӀ йола материально-технически база, ший доалахьа информацие консультативни фирмаши банкаш хранилищаши а йолаш, хӀаьта цар чура из хьанийе йиш хургья планови организацешка, министерствашкен ведомствашкен, проектни институташка а къаьст - къаьстача предприятешка а. Доалдара из индустри я планировани экономически методаш, керда техника, говзал лаккхьа кадраш, къаьстта шоай тайпара учреждениеш производствена вӀашагӀхоттайоллийтаргьар а. Цу хана ха деза, тӀехйоккхача машиний а цар тӀехдукхала ларда тӀа мехка ерригача экономикана доалдара чӀа хила йиш йоацаш. ЭВМ хьакхеллача цхьабарашта из хеттача тайпара.

— Укхаза «че-шегӀа дег чу йоаш электронни «спрутаъ» бола уйла. ТӀаккха практически мишта болх беш хургья цу тайпара система?

— Цу тайпара «спрут» хьае вӀашгӀехьа ца хилара совгӀа, кхетамна доаш а хургдар. Масал а доаладеш дӀахьокхаргда аз. СССР-е тайп-тайпара шин миллион совгӀа продукт лаьош, йола аххха юкъерен йоажхийн шоатткъе итт эзар гаргга предприятеш я. Цу предприятешца пайда из еррига а лаьрхӀача мешланен совгӀа мaслен моаех хьайсалаш йолча тайп - тайпарча ресурсех, бедалах, полуфабрикатех. Доле, цу тайпарча моделагӀа расчетъяра 10^{18} операци е езаргья. Къизметтел секунде миллион операци еча БЭСМ-6 яхача эгара дикагӀа йолча советски вычислительни машинех цхьаниe повкъостаца а цу тайпарча моделагӀа промышлени производство къовстара 30 эзар шу эшаргда!.. Цудухьа социалистически экономика нийсагӀа лелара система цхьанна а тайпара спрутe тара хила йиш яц. Из лагӀай хьисапе хургья.

НийсагӀча пленe ларде йоаш производство дегӀдахара мегаргйолча вариантий хьакъехьара предприятей предложенеш. Уж дӀехеш иерархически система эгара гаргагӀарча звено чу йолх. Цу цхьан хана решеней керда варианташ цунга дӀанхийкаю проектива Ӏилма - тохкамен организацеша. Цу доллача хӀамаина анализ ю отрасле бовраме. Укхаза белгальъача производства способа хьакъехьара информаци плана хьалхара вариант дӀалаьрхӀача планировани центральни организаце йода. Цу тӀа хӀара хамкъа белгалду мел фу эш, арахецаназа эргйоапар фий в мел хена еза в. Цу даннев ларда тӀа юха а шиӀ планашка хьож отрасль, экономически эффект тарма лу йоаккхагӀа хилийтар дукха. Цун тӀехьагӀа чаззнорг хул предприяте бовраме а. ЛоархӀамаш юха ду. Предприятена эшачунга диллача а, хӀаьта иштта отраслеген беррига халкъа боахамген диллача а нийсагӀа е цуна гаргга йола вариант хьакхаччалца йолча хана.

— Из проблема къоастаелга мича кхочаш хӀанз?

— Аз дийцад, промышленносте, юрта боахама, бувзама, торгове, транспорта предприятешен организацештен доалдара автоматизировании системаш хӀанзле а кӀезига яц яхаш. Укх шие шера 2 эзарнега дӀаккочарга уж. Цхьабакъда, керттера хало цу тайпара системаш хьэрах латтаи. Энергетике а санна, ахчен низаш дукхагӀа дӀадех энерги яккаро а ца дехаш, из дӀателарах цуних пайда эцара эшачa оборудовани. «Доалдара индустре» дакъе капиталовложеней доккхагӀвола дакъа хӀанз дӀадахийта деза информаци дӀателен практически цунах пайда эцен средствиш хьаерга. Укх гаргарча хана къаьст-къаьстача къиметтел йоаккхийча а предприятешта шоай ЭВМ-аш хилар гӀойле хургйоацадаь за деш дола лоархӀамаш.

Из ха шиширгӀа хьа ца кхача а тарлу. Халкъа боахама ду доал эргадаьикха тоадара бӀарча цхьа перспективни план оттае, нах Ӏомабе, производство вӀашгӀехьйоаккхача еррига звеньяшка даннешта обработка яра документации процедураш кӀезиг - кӀезига хувцаш хувца, производствана доалдара опытни автоматизировании системаш алсамьяха езаргья керда экономико - организационни решенеш пейса йиш цар тӀа хьежара. (АПН).

МИЧАРА ДАХЬАРГДА ХИЙ?

Культураша шийгра хьаувзачунга хьежжа хьоанал д1аех лаьтто. Цудухьа йиъца аргъац д1айийна баьцаш, кхьйола культураш т1айоаг1ача хана царна вша тайп-тайпара х1амаш. Царех ца1 я т1оахал.

Ерригача совхозе хий диллара оаха кийчдаь лаьтта 800 гектар да. Цу т1а д1айийнай: 200 гектар хьажк1аш, 100 гектар шекара свекла, 80 гектар ухьамиг, 190 гектар дукхача шерашка т1аювла баьцаши 100 гектар гидуаргаши. Эггара дукхаг1а хий оаш культураш я уж. Цул совг1а хий дуллача лаьттаьшка дика хьувнаьаш а я. Бакъда, хий диллара оаха цахаддаш теркам лоаттабой а ца эшшача боарамаг1а кхашта д1аьтачийта в1аштlехьд1алац тха. Фуд цун бахьан?

Автуры яха тха юрт шин даькъа екъа а екъаш Хул-Халава яха хий доаг1а юрта юкъе г1олла. Ше 1одоаг1ача метте шерра харш даьккхад цо. Цхьабакъда, дог1а дийлхача мара хьалдизац из харш. Х1аьта кхыдолча деношка цхьа а1амига тоатолг мара дац цу чу г1олла доаг1ар. Из хий да оаха тхоай культураш д1айийначакхашка хьежадер. Х1аьта из тхона тоъам болаш дац.

Цул совг1а оаха из хий дахьача харшашка г1олла тхоай кхашка д1ахьожадича совхоза на1ар т1а ух юрта баха нах. Тха хьайбашта мала хий дац оаш из хьа ца хеце, ахаш летиъ уж. Тхона совдальнпар мара кхачац тха кхашта юкха дадача «Джалка» совхоза отделеней кхашка. Х1аьта тхоашта а из тоъаш дац.

1965 шера дена совхоза сейфа чу улл «Югнипроводхоза» тха кхашка хий диллара система хьалра оттаяь проект. Д1алаьрх1ача 6 б1аь сом ахча да цу проектаг1а х1ара гектара хий диллара деча балхаьшкен эшача бедалгеи д1аьдар.

Х1аьта сенна эш тхона нзал тхоашта зе а деш из проект. Кхаш дузаде хий тоъаш ца хила?

Из проблема я тха кхаш ладераштга таханарча дийнахь хьалхашха латтар.

Кхьэтта дог г1оздаьинадар тха республика мелиорацен хин болхамеп министерства Аргун ахача хих цхьа дакъа хьа а кхоастадаь «Шалинский» канал кулларгда аьшна хийца къамал хезача. Бакъда из проект хург йолча яттлаг1ча пятилетка цхана юкъейнхьа мара хинийац. Де х1ама а доацаш латт тха совхоз дог1ая хьисапе хий детташ йола ДДН-45 маркахйора дхоъ установка.

Д1адахача шера тхоай йолаш йола хина резерваш кхом а беш кхацка д1а-ха тьржайича а 20 центнер мара айат чуда в1аштlехьдаланаар тха хий дуллача лаьтта х1ара гектара т1ара. Цун бахьан дар хий к1оаге хилар. масса йолча участкашка из д1а па кхачар, хаст-хаста из тоха в1аштlехь ца далар.

Укх деношка т1ьайка рассада д1аюаш ба тха къахьегамхой. Ч1оаг1а эш цу культурана д1аюача ханей лаьттанца оваш д1атоссалуча хьалхарча деношкец хий. Ала дезаш да цу культурана оаш дола хий а тхога низткьа мара 1адаш ца дулага.

Пачхьалкхенна лоарх1аме пайда бе йиш болаш я тха совхоз нагаль санна хий тоъаш хилча. Толаьнца кхоачашде йиш хургьа кхаш ледерий х1ара гектара т1аре 50 центнер хьажк1аши 30 центнер алати чуда аьнна шоаш т1аийца социалистически декхараш.

Х. БАГАШЕВ,
Шолжа района «Автурин» совхоза керттера агроном.

Доазол дехьара

ЦХЬОАГ1ОННА ДУХЬАЛА ЯЬ К1ИЙЛЕ

Индожитаера империалистически политика юкъаг1ойсар американски халкъага таккийта а агрессивни т1емага д1аьодачох керттера дакъа йоаита д1ат1ахща а т1ерт США доаддьу г1оазраш. Цунах хьахнина х1ама да, цхьаьа оаг1орахьара, США исторе чухь тоийна тара чим кхьхьа ца хинната тайпара халкъа вахара боарама т1етаiар, шоллаг1ча оаг1орахьара — монополей пайдаш боараш боацаш ч1оаг1а лаккдалар. Корпорацеш д1алийна еш бола керттера хьост — къахетам болхаш къахьегамхоища ю эксплуатаци, из волкхаш йола система ч1оаг1ьар. Забастовкаш яра бовьонаш болхлой [illegible] предпринимателей [illegible] договораш [illegible] х1амара [illegible] хувца г1ертари цу тайпара [illegible] классо [illegible] дукьала кьча к1ийлеп [illegible].

Из к1ийле еча дакъа доал мехка администраце лаьца ца 1еш, городской муниципалитеташка, общественни организацешка, религиозни объединешка йоаккхача капиталю оттабьча 1алаьмате дукхачар а.

Цар массаге а цхьатарра д1ахьех «болхлоша жерташ» елга. Ийсакаьа г1олла 1ех пропаганда, из ца доа кхыча мехкий конкуренца американски заводаш д1а ца къайлача дергдозиача доахаргда, саг1ийна деча поикъосталла очередаг1а оттаргба керда миллионаш болхлой, яхаш.

Къахьегамхой цхьан бартапа г1айттача мара могергдац монополей наступленега юхасопее, х1аьта цу нагъа т1а х1ензале а белггалара толамаш даьхад. Къовсама юкъеук кхьиеттел эттара къоиаг1бараш а. Из хьехьокх вайта дукха ха йоацаш къовача болхлоша къьаача, юв волкххаш йолча системаней эксплуатаци ч1оаг1ьяраш духьала табастовка йолаьбьа город Лордстаун. Лордстаунерча заводех нахах роботаш еш йола г1аиий лаборатори яр доара «Джелераль моторс» даьшта. Лордстаун — вокх монополистий а цуптара хьокхам яа безам болаш йола образец.

Хкьахьете а, берригача къахьегамхоища ца1 йолча политически къовсамаш стратеге лоарх1ам х1ииа кхончим болаш кхетабаьбац америкакски болхлой классо — капиталистически дунен моллаг1ча кхача межарчул дукхаг1а забастовкаш шийна доаг1ача даьккхоачий йолча денапеча классо.

Цу т1а а буржуазни идеологаши пропагандисташен шоай хур ду пролетариат «хотаяллара ноикъар-де а г1ертаи, расизма идеологи а йоаржаш. Американски империализмо из прием делаш кий истори хьедоладеча денз, х1аьта пхьашанелье цуй в1аштlехьа а доал къахьегамхой сантаьех лаэар тоха.

Расистий «теореех» д1ахет, из дарра ьаьча 1аьржа болхлой, царна доаг1ача дакъа эггара хамаг1ен к1енагаг1а мах лушн бола бохь а къестадеш, геттошка юха чухулаш йола Герберт Маркузе философи. Х1ензарча исторе [illegible] лоарх1аш болаш [illegible] Маркузе. Ший юкъ марксиста [illegible] пролетариат хилараш. Гуш да, Маркузе еррига философи марксистски [illegible] х1ама доацаш хилар.

Марксизм харцахьйоаш дола цхьаьча тайпа да пролетарски интернационализма принципа метте то1абаь боахха хьатара бесаш долаш бараш в1ашаг1тохарах доле тезис д1аушттадеш бола маоистий идеологи. Къовсаме цхьоаг1онхой бац к1ай болхлой, кхаш хьакхайнаду цу дьехема т1ехьа латтараша, шоай г1улакхаш к1айча монополисташка цхьана чакхдовхаш бола противникаш (моастаг1ий) ба.

Цу еррига «теорешна» лерх1ар — капитала болча аьттом дукъа американски къахьегамхой муг1араштa юкъера юкъ яккхар. Монополеша аьча х1ийлениа духьала США болхлой классо лоаттабеча къовсама толам балга буксопдача кхачача беррига — к1айча, 1аьржача, 1амаг1ча — къахьегамхой классона солидарносаха уж кхотабаларахь тайша хурда. Цу г1улакха хилане дергдоаша хьал да ший еррига формашта а т1ехьа расовы дискриминацена духьала къовсам лоаттабар.

Шоай керттерча моастаг1оца — США монополисташта — хьалхашка американски къахьегамхой цхьоаг1о ч1оаг1ьялара процесс х1ара дене лег1аух. Из бакъду Америка [illegible] болхлой — к1айбараши бе-бе беса [illegible] — цхьана а болаш [illegible] классов къовсамаш [illegible].

Джозеф НОРТ,
американски публицист. (АПН).

ЙОККХИЙ ТОРОНАШ Я

Цхьа хинначоа йиллургйоаш, духхьал 1алам го, ц1енача фега садаха ц1аьхдаза юхавала безам оттаргболаш хоза моттиг я Октябрьски района 56 участок. Города юстара йолча цига — гобаьккха довкъац листа хьу, сийна бай, ц1ена фо. Хьуна юкъе пийлха даг1а ц1еноше кхьйола объекташ б1аргтаг.

Иоттача хозача моттиге улл «Грознефтегаз» мохкдаьттагазони управлене № 1 йола технологически цех.

Йслаг1ча пятилетка шоллаг1ча шера план 29 декабре — СССР хьаь 50 шу дуза ц1ей т1аккача хьа ди хьалха кхоачашье декхар ч1аийпар цеха коллектив. Цхьабакъда, ший хьинар, торонаш йоьича, барт - цхьоаг1о йолча цо шера план 25 декабре кхоачашье аьнна юха кердадаьккхар из деахар.

Г1адвугаш толамаш доалаш вий доп кхоачашду цеха коллектив. Масала, байнача биъ бетта задани 106,2 процент кхоачашьяьй. Май бетта кхы а дикаг1а болх бу. Хьалхарча ах бетта задани 119 процент кхоачашъяро бакъду из.

Т1аийцача социалистически декхарий цхьайола пункташ х1анзе а кхоачашъяри гарга я цеха коллектив. Шу чакхдалалехьа планел совг1а 1,4 эзар тонн газови бензин арахеча деаш я из декхарех. Цхьабакъда, цо духхьал биъ-ах бетта планел совг1а арахийцад 1,38 эзар тонн газови бензин. Дикка дег1аенай цу юкъа къахьегама овсарле. Продукцега д1адодар а1еаигдарах, кхьйола средстваш кхопрах, тайп-тайпара рационализаторски предложенеш балха юкъейоаллярах производствано эзараш сомаш кходе в1аштlехьдаьккад.

Шу доалуш социалистически эхь хьаьхайкаьяр «Грознефтегаз» НГУ. Яхьа хьалаш довайитар массаьнсне а. Цунна юкъеккхар управлене еррига цехаш, участкаш, бригадаш. Биъ бетта яхьа итогаш яьлнай. Цу итогех хьалхара моттиги управлене карара кара тел1 Ц1е байракхи № 1 йолча технологически цеха коллективана хьожаяьй. Х1аьта коллективе а къаьстта дика болх беш белгалъяларца Ц1е эыипел сипай Сипьникова Нина Ивановнас кулгаллеча абсорбционни установка бригадана.

Цеха коллективе къахьегам юштта овсаре хилар эггара хьалха нахах тийша да. Цеха кулгалоша, партийни профсоюзни организацеша боаг1аш йола йоакхо ю цу даша. Толлашаг1йола методаш балха юкъеккхул къахьегама дисциплина телхавлеи производства ца тарлургдоаца г1улакхаш леладелгеи в1алла магийтац. Сонка 10 сахьто прогулаш йир в балха т1ехьабисер. Бехказа боала баьхьан доацаш из дазраштa кхмчарца масал а хургдолаш, уж цоап кхетарг а болаш ц1енхашта бехк бир. Масала, машиниста Осипов Иван Сергеевича балхара мукъа волча дийнахь вахкала къарахь меиад. Маларца веха волаш харцахьа-м лийнавац из, общественни порядок толхаьяц. Цхьабакъда, цунна кара г1даьнпар кирча г1улакх долалаь цун доп партийни профсоюзни собранешка дийцар. Коммунистически къахьегама ударника удостоверени д1а а доаккхаш к1езагаг1а алапи доаг1ача болх бе хьожавир из.

Болх дика бора аьнка доалаш дац г1улакх. Ц1аг1а дезалие, нахаца охца хуле, барта воацаш вале цеха коллектива сий лохдела доархl вох, магийтац.

Цеха болхлой, цар оамалаш дика йовз дукххача шерашка цига болх беш хьайоаг1ача парторганизаце секретарь йолча Шшадко Римма Николаевнайна. Коммунисташта, парте болнараштa юкъе партийни доп даьхь, балхаца коммунистически г1улакх долаш хилара нах кхетабе хов цунна. Цудухьа в1аший вежарашха г1улакхаш леладу тайп-тайпарча къамех болча цеха.

1960 шера дена коммунистически къахьегама коллектив яха ц1и лелаюйехо. Х1аьта цу эзача ц1ера сий ч1оаг1а лоарду цеха х1ара болхлоно, еррига коллектив. Цох хий сийлен декхар а лерх1.

Цеха коллектив юштта доккхий толамаш дахар массазара х1ама да. Д1оло а хьалхара моттиги управлене карара хара тела Ц1е байракхи д1ахопа безам болаш бац цеха болхлой.

— Боккха толам баккхарах совг1ат дена доккхал ду оаха, цхьабакъда, курадьинадац. Цо кхы а дукхаг1а д1адехилга хов. Шоай къахьегама юштта дакха мах бара ударно къахьегарца жоп лу цеха болхлоша, — йоах иоа. Шашкос, Х1аьта цо яхар бакъду денна доахача толамаша.

Цолах, цун балхах дуцаш ца кьоахабича балац производстве хьалха латтараш, коммунистически къахьегама ударникаш операторашт Н. Н. Сальникова, А. В. Дошуев, А. И. Волчатнинова, оператора г1оача В. Ф. Жужлева, машинист В. А. Лушенко, слесарь И. И. Черняков, газоэлектросварщик В. Л. Измайлов, кхыбараш.

СССР хьаь 50 шу дузача дезача ц1ейна юштта цакъайоаг1а «Грознефтегаз» НГУ № 1 йолча технологически цеха коллектив.

Хь. БАЛАЕВ.

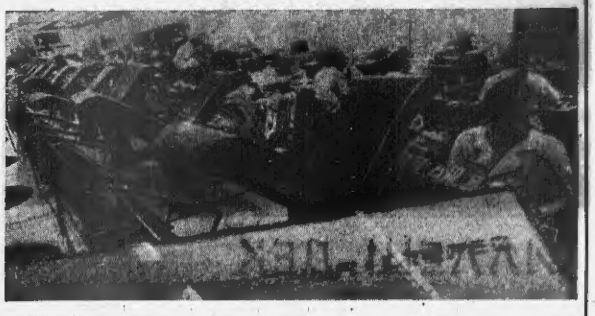

ЭСТОНСКИ ССР. «Пунане рат» яхача таллински завода коллектив хьинар айдена болх бу укх деношка.

Бахача наха ч1оаг1а могаеш а цу завода хьаь «Эстония стерео» яха радиола. Укх шера тиканаша йоаг1аргьа планах совг1а хьаь 1000 радиола.

СУРТА Т1А: «Эстония стерео» — конвейере.
Ю. БЕЛИНСКЕИ
П. КУЗНЕЦОВЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

«Дошо хьоаса» болабеннаб

Дика в1аштlехьбаьккха д1аболабир 16 мае жа лаьргара болх Шелковской района «Коминтерн» колхозе. Тхьаь итт эзар устаг1 ба цар ларга безаш. Уж дерригаш а лурийтта дийнахь ларга боала лерх1.

— Жа ларга доладаь хьалхара дц хьоахаме дапар тха, — йоах колхоза председатела Социалистически Къахьегама Турпала Вера Георгиевна Табацкове. — Наха жа ларгаш йола оборудовани тохкаш, цунга д1айомалуш даьккхар на ди.

Белгалдаккха доаг1а оборудованеца хьовшал тоссаш мара уж хиннабеце а, цар хьалхарча дийнахь 1900 гаргга устаг1 ларга хиннийг. Х1аьта шоллаг1ча дийнахь жиа воарпел совг1а хилар лерга жа.

Хьадоаккха тха цу саьхьте сорташка хьежжа къоаста а дий, упаковка а йий пачхьалкхенна д1адохьийт. Йслаг1ча пятилетка укх шоллаг1ча шера пачхьалкхенна биткьаьа хьоаса 2100 центнер тха д1адала социалистически декхар т1аийцад колхозоша. Планег1а пачхьалкхенна д1адала дезачух кхо б1аь центнер совг1а хургда из.

М. ТКАЧЕНКО.

Оаха яздаьчун лераг1а

Укх шера 30 марте «Сердало» газето цепатехар «Торонех пайда эца» яха моа. Сизопа статья.

«Горнефть» мехкдаьттанга зи йоакхача управлене скважинашта капитальни ремонт про болх эсала лелийта, т1оанашта цхьетарре давлени яра Эльдаровски мехкдьтта деллаеча меттиге хий к1оанга чуухийташ хиларах дувцар цу т1а. Цу статьях «Грознефть» объединена начальника нов. Назарева укх тайпара зяду редакцега:

«Торонах пайда эца» яхача «Сердало» газето иепатехача статья т1а дувца кхоачаибеццарда «Горнефть» НГДУ хинниг1а д1ахайт «Грознефть» объединено. Статья цехий службай, бригадий кулгалхойн специалистийн совешена йийцай. Белгалдаьхха кхоачоибеццавш д1адалара ер г1улакхаш беш да:

Скважинашта капитальни ремонт енга тенлара сетевой графики кийиьхьай, эксплуатаца д1алуш йолча шелнаг1а А-50 яха буровой установка, 1аьний-Юртарча овожиншта [illegible] ремонт [illegible] шег1 [illegible] цхьана [illegible] ремонт [illegible] бригада, шерьеш латт вышкомонтажниш [illegible]. Цул совг1а массаьшта, цхьача оборудованиа ремонт [illegible] керда мастерскi хьаьиаш латт.

Эльдаровски мехкдаьтта доаллача меттиге т1еанашна [illegible] хий чухьийтарах дош «Грознефть» объединена лаьахкiа дийца а дийца 1972 шера 11 мае арадьнначa № 92 долча приказаг1а цхьан боарамаг1а давлени лоаттадеа эцар объекташ хьалъе лелахiад. Цхьадана г1ишлой [illegible] газоснабг1а «Горнефть» НГДУ-еи, вомаш «Севкавгазпромстрой» подряжени [illegible] дергда.

Производствени цехаш транспортаца, механизацица 1алаьшъя мехкдаьттан газ а йовкхача управлене договор даьд Кьилбосда-Х1ирий а Наурски районе а автобьлакаица.

Путевой листашка харцаньа лаььнча нахь бовг1а бехи а баьй, цагга д1ахо кулгаш яздайтаргдоацаш г1улакх в1аштlехьа а дьалхаьд.

Нах д1а-юха хьежабеше а...

Д1адахача шера Грознерча Субботникова ц1ераг1а улицаг1а № 65 йолча ц1енна хьат1айоаг1а водопровод иккхар. Цох сиха хоам бир водоканалтреста кулгалхошка. Водопровод тоаe Ленински района № 2 йола домоуправлени декхарийле я аьлча йош хера трестера. Шин организаце д1а-юха хьежабеш хий доаш биъ бетта баьг1ар лахке дийцача ц1ег1ара ялх дезал.

Укх шера 21-ча марта цар № 2 йолча домоуправлене водопровод тоаяр дехаш заявлени елар. Цох х1ама хиланзар. Цул т1ехьаг1а Ленински райисполкома дийхал цар шоай ц1енна хьат1айоаг1а водопровод тоаяра новкъостал дар.

Хий доацаш баг1араш леткъеш ца сецачул т1ехьаг1а № 2 йолча домоуправлене управляющи, керттера инженер, кхо слесарь юкъе йола комисси ера. Водопроводага б1еха хиш чудеттача х1оагга хьежачул т1ехьаг1а цар дош делар ремонт е кховна бригада йитарг1ья, аьлча.

Шоллаг1ча дийнахь домоуправленера вена шин слесарь хьамча комут а оттаяь, цунна т1ег1олла пахьшкаш а хьоачаь хий хьа а хийца д1ехахар.

Цул т1ехьаг1а в1алла дага доалар хилар. Ц1онна к1ала чухха долалар хий, Б1еха хий чудетта к1оаг лаьтта чу а керда. д1абиъар, ехар канализаци.

Коммунальни г1улакхаш хорах бахача пахагара боаг1а мах д1ана хьа ц1анкка а тиллийтац № 2 йолча домоуправлене болхлоша. Цунга хьежжа шоаш де декхарийла дола кхидар а х1ана дац цар? Грозненски горжилуправлене кулгалхой цунна дух т1а бахача кийса хургдар.

И. ПЛИЕВ.

ТУРКМЕНСКИ ССР. Каракумски канала цхьан участка.

В. КОШЕВОЙ сурт.
ТАСС фотохроника.

БЕРАШ... ДУККХА ЦХЬАНА А КЪАЬСТ-КЪАЬСТА А

Тоъал к1езига хулаш йола бизар еш — керда 1одаь бераш доххаш йолча дунен халкъашта юкъерча банда яра т1аккхийнай австрийски полици. Т1аг1оллара зийча керда д1адоладеча бехказхьарчен дикачен г1улакхаша мы яххара яр из базар: бераш керттерча дакъе шоашта кхеле д1атеи берий дешн нахнан ираз доаза лоача т1ехье йоанача хьал долча махраген сесагатен Бераш хитараш дукха хилар терил а деш, «фирма» хаддайзза шерйора ше деча г1улакхий масштабаш.

Хоаш мa дарра, г1оръьякка монпассановски «Секхетаи дарий чана» а хинпай шой хана юштта бераш доака йолаепа: х1ара шера саехат долаш цхьаца бер деш хиннад цо, цун т1ехьаг1а сакхатайта духт1абола лоача 1ккиа [redacted] - лоршика е бакина лел1ча зоиих бармика доккхаш хиннад по уж. Цхьабакъда, на цхьаь цхьа миска кустарь мара хиннаиц х1ензарча нахъа т1а а ньакхе д1аоттаньча цу «коммерцеца» ниййачча.

Полисена гучадаьнна, «фирмера» г1улакхаш шерра мазаш доаржадь лийна хилар: ФРГ-е, Кельне хиннай цун центр. Филиалех ца1 — Швейцаре, шоллаг1ьар — Австре. Дохкара - эпара технологи в1алла чоэикаче хиннаиц. «Фирма» пикалаша бувламаш уттадьад лораша - акушерашца, х1аьта харта материальни халонаш т1алаттaш диларах е кхьча бахьанех бер леладе йиш йоацаш хиннаиа берг1а болча кхьча къоначa кхалнахаца.

Ший бер араьхьа дехна, «фирма» клиентех – поставщикех ца1, эхь хетаро. гот а ш, белкаэлопе полице енай: «Аборт ца яйтача кхы де х1ама долаш яцар со, — аьнад по 1аьдалашка. — Цхьабакъда, бер дехкача дикаг1а да хьоа аьнца хьехар дир сона новкъосто. Юкъе латтараш бовзаш йолча ше хьошпай тохийтер сота царш. Закъачий хиниевр Штутгартера т1ехье доаца фабрикант. Кхы ше доалаш хьахилар са бер. Царна «д1аделар» аз сай бер. Из бер к1аник хинна ч1оаг1а раьза яр фабрикант, х1аьта цунах а совнаг1а мах белар сона цо».

Кхьчр кхалнахха даьча лодкъаках полицена гучадаьлар, захазаг1а дешдола бераш керттерча дакъе Австре территоре т1а деш хинна хилар. Цун мел малаг1а хиннад хьлча, из хиннад, ФРГ-ен Швейцарен санна доаш, австрийски уголовни законодательства т1а цу тайпара бераш «д1акхуварь» бехк балга оттадана хилар, «Товара» мах лакха хилар тертиан а деш, фирмерча г1улакхерчар ч1оаг1а йоаххо еш хиннай бераш дергдоача кхалнахьа унаха1енок, «юкъарчал лелавьрах» хоза нахха санна ахча шоаш найлендаь.

Ххьметтел, нагахьа санна ше г1улакх бухагара дена хьаг1ата-дехкиа полице в1аштlехьбоале а, австрийски судахой, дунеаш хехозачох, судага г1олла цу аферана цхьанна оаг1орахьара юкъег1орта в1аштlехьдиргхиларах текъаш бац. Моттигерча законашка диллача кхы бехк бакха х1ама а деллац нунах. Частни иницатива масесза сий лолаш г1улакх хиннад буржуазни общества хьалехьа. Х1аьта, дохкар - эпар дерах лельца аьлча, из айкха частни г1улакх да, к1аьта доача, — «дезен юкъег1орта йиш йоацаш». Бакъда кхы цхьаькха ца1 я аспект — моральни. Цхьабакъда, массадолча х1амах ахча «деш» долча дунен т1а из баьцха сей лоарх1аме а дац.

Р. КРЕСТЬЯНИНОВ,
АПН соб. корр.
Вена.

АФРИКА ЛАТАШ Я

Х1АРА шера 25 мае дунено белгалдоакх Африка мукъалкхара Ди. Нагахьа санна африкански континента таханарча картага хьежачен из, масала, пхийтта шу хьалхаг1а арадаьнна хиннача карта ниилачен, цу саьхьте хьолдашка оттаргда д1адахача шерашка хиннача хущаний сурт. Хьалха империалистически держава колоньялни владенеш хиннача моттигашка хьахиннай шоай лоамара иттаж керда пачхьалкхенаш, мехкий керда ц1ераш, городий керда ц1ераш.

Цхьабакъда, Африке х1ана а да тахан а т1ехье колониальни, расистски режимаш йолаш дола мехкаш. Цудухьа цигарча халкъаша герз бе а делла къовсам лоаттабу шоай кортамукъале бахьан долаш. Африка мукъалкхара Ди цудухьа белгалдоакх вай цу континентерча халкъий де санна а.

Патриоташа герз кара а ийца хьинаре къовсам болабаьб. Африкерча португальски колонешка — Гвинее (Бисау), Анголе, Мозамбике. Масала, Гвинее (Бисау) Гвинеаш Зелени Мыса г1айреный кортамукъале бахьан доацш лоаттабеча къовсама Африкански парте (ПАИГК) Халкъа - кортамукъален эскаро х1анзале а мукъададаьккхад мехха ерригача территорех шин дакъа совг1а. Мадарра аьлча х1ана португальски колонизаторий доалахьа йисараш йоккхий городаши царна гонахьара моттигаши мара яц.

Укх т1еххьарча шерашка саз хилар португальски кхаь а колоне партизански отрядашка хила, х1аьта Гвинее (Бисау) — кхова. Д1абахача апрель бетта Конакре болх беш хилар колонеш д1алкара йолча ООН Комитета выездной сесси. Т1аийцай ООН берригача членаштех цун специализировании учреждеништех Гвинея (Бисау) территоре т1а алха ца1 мара доаца 1аьдал а лоарх1аш ПАИГК бакъьаь т1арцилга могадеш йола резолюци. Цо официальни бакъду ПАИГК патриоташ шоай мехка бовьонца бола дай а хинна д1аяьца хилар.

Цкъа со вахача хана патриоташа плен воалаваь португальски вить салте волча хилар со.

...Цкъа 1уйрийна со волча в вена, ПАИГК кулгалхоех волча цхьан новкъоста сога аьлар, цхьа сакьат даьннача г1олла пленнигарца къамаьл де йиш хургьа кьа-

«Хьакъала дукхаг1а дег1авенача» йи класс образовани яр. Вокзар — юххьанцарча школа шинна а кхоккха а класс. «Хьаьхьал долаш вар» эскаре валлалехьа Лиссабонерча цхьан ресторана кухне повар волаш болх беш хинвав. Вонаш, профессе хьакъехьа ас шоашна хехтача, берд - бердаг1а цхьаьца х1ама дувца г1ертаи бар. Уж ала т1айтечех, цу виъмох цхьанне а дукха ха лекха [illegible] Гвинея (Бисау) территоре т1а эскаре г1ура хилар деш. Иштта хатте, эттара хьалхара [illegible] цар кхача хана бевлаба уж плен-.

Бе да царех [illegible] дийцар.

— 1уйрийна кхьач [illegible] начальника шоай часте а вена аьлар, керда т1абахарешн, [illegible] хьача тхо, массех сахьт [illegible] нача г1оаха [illegible] ха бена [illegible] салтанийа цхьаьа. Нагахь, тха гераьга а хьежа, машина т1а тьеттаьхьо аьлар. Т1ера къовлаш йолча машина кузах чу а хайна гарнизонера воаляьлар тхо. Г1андаш т1а даг1ар тхо нахъа шина а оаг1ораха [illegible] таргашкахьа д1а а дийрза. Лов [illegible] шера ца деваш [illegible] йолаш йоаккхаладаш автоматаш бо, аьнна приказ делаа тхона, х1аьта, нагахьа санна дегабуаш беш дола х1ама йоашта холой, цу сахьате етте йолаегга оаш.

Цкъа цхьан метте тха новкъосеа цхьачул т1ехьаг1а, тхоашта хьоаран на бий аьнна дегабуах беш йола моттиг тхона в1алла ле а да оашача хана, [illegible] т1аккха массава а кузов чура лаьтта чутухсавала волаваларуззарбаьйна 1индахаш а еш. Т1аккха автомашинаш т1ашки [illegible] хьлар. Наькъа тхьо мотр [illegible] чара дера дов, цу т1а моастаг1ча тхо шийра б1арга а гуш. т1аьхьа [illegible] стар тоаш. Эттара хьалха [illegible] кайраз. [illegible] тхо вокх оаг1орахьа дар. керча [illegible] чу д1ачу а лийга тоххеш [illegible] хьун юкъе чудахар тхо. к1арцхалла оттl1адеш барзкъаши тедаш дег1и волып. Ца1 дав тхона ловш хинвор — тексаш тар на лу гаьна делка, вон дикъжалц сабар а даь, гарнизон юха г1олга. [illegible] гарнизон тхона в1алла дага а яцар, цудухьа аьчкъа, [illegible] тхо. Тхо [illegible] 1одакха а [illegible] партизанаш бар. Цар [illegible] г1улакхаш [illegible] дукха [illegible] тхона эпсарашa. [illegible] ч1оаг1а к1ог1а тоха: «Аьто!» (Юхасовца!). Оаш [illegible] а кулгаш хьалалаийтар.

Вове, партизански штабе [illegible] тхо. Тхоаш д1адугарашка [illegible] де а тхоашта хургдар фуд ха а хьожаь тхо. [illegible] тхоащара цхьалие аьлар, [illegible] хийча а бе-байха [illegible] тхона, [illegible] хьал тхо.

Партизаноа, юхьанка кистовахургдацар цо яхар. т1аккха к1аж а ваха велавелар. «Кхерадаь хиниад цо, 1овдалаш, эпсарашa. Малаз цо доз а наь цуат б1ехдергдар».

Нагахьа санна плен боалабаь решка партизанаш иштта дика болг тха новкъосташта хевре, дукха бераш шоай в1аштlехьа из даьлааиге а плен хьачубоаг1аргбар, х1ана аьнча доадайта на доаладаьдий тхо укх Африке, дийна а волаш нагахьа тар нартваш уккахара к1алхара.

Из да-кх деронга истори. Духха х1ама юкъе на дуташ ше из дарра дийцар аз плен воалавьа дийцар. Мол кегадаь из дийцадале а, цо тоъал шьара сурт оттаду шоайта хьаит доацача г1улакха, ший кортамукъале бахьан д1алаш латаш йолча гаьнарча Африке бовш латтача португальски салтанта юкъерча хьалах.

Гвинее (Бисау) — Москва.

О. ИГНАТЬЕВ
(АПН).

Нохч-ГӀалгӀай литература кӀира—Полтаве

БЕЗАМЕ ТӀАЭЦ

БОККХАЧА безамца тӀаийцар тхо Украина парте Полтавски обкома хьалхарча секретара Мужицкий Александр Михайловича. Нохч - ГӀалгӀайчера баьхкхача хьешашта цо дийцар шоай экономикехь культурехь дегӀайоалларь, СССР хьаьь 50 шу дизара накъабахара шоай областа къахьегамхоша дьхача толамех. ХӀанз хьалхашка латтача декхарех, Полтавски области къахьегамхой Нохч-ГӀалгӀайчеццарча бувзамех, доттагӀалах.

Иштта, аьлар цо, Нохч-ГӀалгӀайчен мехкдаьттахоша массаза санна хӀинз а новкъостал ду тхан областан мехкдаьтта къонача промышленноста болхлошта «ГӀаьрна-дошуь» даккхара техника караерзае. Цул совгӀа, Нохч-ГӀалгӀайченера баьхна дукха специалисташ хӀинз а болх беш ба, аьлар цо. Мужицке, мехкдаьтта чакхдоаккхача Кременчугски заводе.

Нохч - ГӀалгӀай литература Полтавщинерча кӀиран хьалхарча дийнахь, тхо хилар г. Полтаверча алмазийн институте, искусственни алмазаш еча заводе. Вай мехка меттел деррига дуненатӀа а йоккхагӀчарех йолча цу завода лоархӀаме моттиг дӀалоац Украина промышленносте.

Нохч - ГӀалгӀай писателий союза председатела Р. С. Ахматовас завода болхлошта, инженерно-технически болхлошта дийцар Нохч - ГӀалгӀайчен къахьегамхоша СССР хьаьь 50 шу дизара накъаболхаш даьхача толамех, хӀаьта Нохч-ГӀалгӀайчен къахьегамхой цӀерагӀа моаршал делар Полтавщина къахьегамхошка.

Завода культура ЦӀагӀа къамаьлаш даь Хь. Осмиев, Дж. Яндиев, Ш. Арсанукаев, кхыбараш а иштта безаме тӀаийцар болхлоша.

ШоллагӀча дийнахь Нохч-ГӀалгӀайчен писательски делегаци С. М. Кирова цӀерагӀча кондитерски фабрика * болхлошца вӀашагӀкхийтар. Парткома секретара А. А. Сапная дийцар фабрика толамех, цул тӀехьагӀа писателаша дийшар шоай дувцараш, стихаш.

Цу дийнахьа а писателий делегаци яха хилар В. Г. Короленко литературно-мемориальни музее, украински литература классика И. П. Котляревске музее. Короленко музее тха теркам чӀоагӀа тӀаьзар паччахьа ГӀалдало ве аьнна суд'ь хиннача нохчочун Юсупова вахарах классико язъьча очерка. Из очерк яьар бахьан долаш во ца вувш висай нохчо.

* * * *

23 мае Нохч-ГӀалгӀайчен писателаш г. Кременчуге хилар. Шоай города историех дегӀаяра перспективах дийцар тхона горсовета председатела заместитела яов. Бычковске. Дай-мехка тӀема шерашка город ерррига а йохаьь хиннай фашисташа. ХӀанзара город тӀом чакхбаьнначул тӀехьагӀа керда хьаьтаьь я. Хьалха инзикъа мара йовзаш ца хиннача тхьамкя фабрикаш, кхыча кагийча предприятешех хӀанз лоархӀаме моттиг дӀалоац Украина ерригача промышленносте. ХӀаьта союзна лоархӀам болаш йолча автомобильни, наьъкий машинаш еча, кӀура боаккхача заводий, мехкдаьтта чакхдоахача комплекса продукци вай мехка доазол гаьнна дехьа а йовзаш я.

Боккхача безамца дувц г. Кременчуген Нохч-ГӀалгӀайчени мехкдаьттахошта юкъерча доттагӀалах. Кременчугски мехкдаьтта комплекса болхлоех 30 процент грозненски мехкдаьттахой ба. Цул совгӀа халдаьза Нохч-ГӀалгӀайче практикагӀа а хул уж, хӀаьта химзавода проект а ГрозНИИ оттаьй тха фусамдаьшта.

Нохч-ГӀалгӀай писателий Союза председатела Р. С. Ахматовас баркал аьлар горсовета кулгалхошта шоай городах ма хаьрра хозен дувцарах. Нохч-ГӀалгӀай къахьегамхошкара моаршал делар.

Цу дийнахьа а тхо хилар УССР 50 шу дизара цӀерагӀча автозаводе. ХьатӀадоагӀача шера мара 25 шу дизац цу завода. Дале а цӀийтта тоьи мукъ тӀаботта йиш йола цу завода самосвалаш лел вай а, доазол дехьарча итташ долча мехкий а яхьъашка. ХӀаьта бархӀагӀча пятилетка итогах Кременчугски автозавода Ленина орден, завода директора Н. М. Приходькона — Социалистически Къахьегама Турпал яха цӀии еннай.

ЧӀоагӀа безаме дар культура ЦӀагӀа завода болхлошца тха хоша вӀашагӀкхетар а. Ахматова Рансай, Арсанукаев Шейхе, Осмиев Хьамзата, Яндиев Джамалдий стихашкаи дувцарашкаи боккхача теркамца ладувгӀар автозаводцаша. Цул тӀехьагӀа украински писателаша Тарановский Михаила, Чуча Александра, кхычар украински меттала аьха Ахматовайи Яндиевеи стихаш йийшар.

ВӀашагӀкхетар чакхдоалаш Ахматова Рансас завода коллективана Нохч-ГӀалгӀайчен литература библиотечкех сувенираш делар совгӀата.

А. ВЕДЗИЖЕВ,
писатель.

г. Полтаве (телефонаца).

Редактор Т. А. ТЕВОЕВ.

ДОТТАГӀАЛЕН ГАСТРОЛЕШ

ХЬОАШАЛГӀА ДА ЛИПЕЦКИ ТЕАТР

М. Ю. Лермонтова цӀерагӀча театре 27 мае шин гастролеш дӀайоллергьа Липецки областной драмтеатро. Мехка еррига театральни коллективаша санна, вала а тхоай гастролеш хетаю СССР хьаьь 50 шу дизара.

Хала да Гоголя, Грибоедова, Островске, Чехова пьесаш ца уттаеш йола театр вай хона лаха. Из тӀехь чӀоагӀагӀа ше хойалийташ гучаьнкай халкъий драматурги а. М. Кулиша, И. Кочерга, П. Какибадзе. Д. Демирела, Д. Джабарлы, М. Ауэзова, кхычар творчества дӀайолаьй СССР халкъий театральни искусства кердача этапа юкъиг.

Халкъий театральни культурай доттагӀала тӀехьара айхха бувзам лоаттабарах хьехиннар да 1969 шера СССР халкъий драматурга фестиваль хилар. Цу фестивале дакъа лаьцар 101 театро, хӀаьта къамий республикий авторий язъьча пьесах 129 спектакль а оттайр.

Тха драматически театра Грозне еш йола гастролеш Грузински драматурга Н. Думбадзе язъьча пьесах оттаьча «Сагот ма де, нани!» яхача спектакла премьерашт дӀайолае лаьрхӀад оаха. Постановщикаш ба театра керттера режиссер А. Найденова, РСФСР заслуженни артист М. Сабелев.

Цу лирически драма ийш эгтара хьалха лоамаш гӀаьнарча юртара г. Тбилисе веаача къонача Джакелия Теймура оазмаьдан мировоззрении хьахиллара халача наькъах. Из пьеса я хӀара сага вахаре ниислуча гӀулакхех. Даьхенарча безамах, цунна хьилхарча наькъа декхарах.

Дукха музыка, туржий бегаш, хела оамалаш йола турпалаш ба спектакле.

Дукха ха я Дай-мехка тӀом чакхбаьнна. Бакъда, наькъа дегашка хинча чоккаш хӀанз а дийрзаяц.

...Партизански разведчицаш Катеринайна фашистски лагере шийна кийсевнна хинна сакъердаме, жокх бола италиянец — Антонио вниаенная аьнна хетаду. ТӀом чакхбаьнна ткъаь кхоъ шу даьначул тӀехьагӀа Антонио хьалох Катерина хӀаьта из йолча Киеве а воагӀа. Ха яха волча шин сага кхетаду эттара хьалха шоаш вӀашагӀкхийттача денз шоайла безаш хиина хилар. Цул совгӀа Антонинна хов шийи воӀ хиннилга а — Антон, массехк дӀ даьтча веждарашла волча цхьан мехка металлургически комбинат хьалъе из водлига а. Хоз да вахар. Хам бе а лоралде деза из. Иштта ба Ленински преме лауреата А. Корнейчука «Лета дагадоагӀар» яхача спектакла чулоацам (постановщик ва РСФСР халкъа артист, СССР паччахьалкхен преме лауреат М. Геошт).

А. Сафронова язъьча «ТӀехьалей» яхача пьесах М. Герштеа оттаьча спектакла чулоацамца керттерча даьхъе шу тайппара ба. Боарам боацдеш хала хет къаьнача генерала Недосекина цхьакка а хӀамах ца тешаш. вай советски наьха эттара хьамсарагӀа йолча идеалех дош ца хеташ, шоай вахаре хьалаьца цхьа цихъ бошш кья вайна юкъе хилар. Иштача нахах ва, генерала цаӀ мара йоанача йиӀий, Варварай мар. Дале а боккхача сага эттара халагӀа хетар фуд аьлча, из да Варварай наӀ мара возанча воӀа ший да чӀоагӀа дукха везаш а, из цох тешаш а хилар. Маре оесаги вӀашагӀкъаст, воӀ Эскаре гӀулакх деоза. ХӀаьта Эскаре гӀулакх дечара отпускагӀа веача йиӀий воӀа наькха тӀа Шеча Седкъа орден бӀаргайча вилха ца вилхача Ӏелац эӀамигача сага наьна да. ДийлерргӀа а доацаш ший лерргӀа водача йиӀий воӀох доккхал ду воккхача саго. Театро наьна даьпен йиӀий виӀийнон юкъерча гӀулакхнийца хьахьохх даьштен бериштен юкъера проблема. къоастаяра процесс. Спектакла керттера маӀан латт, цу масалаша хьа ма хьокхира, вай берий. кхуш болтӀарий вахар тешшаменна бе хилерах.

Тха театра репертуаро а украински драматурга Зарудный Микола «ВорхӀлагӀча сигален тӀа» яхача пьесах оттаьь спектакль я. Сакъердаме а зоьх болаш а йола музыкальни комеди «Низа» я украински колоритни бегашца, вилешца, хьлхарашца. Музыкальни комеди я вай ханарча наькха ирахах, вахаре хулача новкъарленех. Спектакль оттаьй РСФСР заслуженни артиста К. Миденюс.

Комеди дукха езаш болча зритеашта лаьрхӀа кху а спектаклаш а тха репертуара юкъе. Классически комеди езарий хьажа йиш хургья К. Гольдоне «КонкурсагӀа саг йоалаяри - йигари».

Лаьх болча нахах воьшача кӀезиг-дукха торо хинна волча цхьан сага — Пандольфа лерхӀ шиа цаӀ веза йоаца йоӀ — Лизетта — цӀи йезаьа наьха сагага маьре яхийта. Из уйла йолаш брачни объявлени ВУ до газета тӀа. Из объявлени карахкоаче айлакхьа лелача спектакл кагийча наха. Пандольфа воӀа долаха гостинице их кхыне бадий хьаькхал дола йоӀ. ХӀаьта Лизетта гостиница довлаьха йола Филиппо чӀоагӀа везаш я. Цу дерригача гӀулакхица дукха комически положенеш хьахулийт. Гротеска боарамга кхоача моттигаш йолаш ирен вӀаштӀехьаьхкха я А. Найденова оттаьй музыкальни комеди.

Театро иштта оттаергья Шекспира язъь «Король кхоалагӀа Ричард» трагеди а. Из спектакль оттаьй А. В. Луначарске цӀерагӀча ГИТИС-а дипломника Ю. Галина.

А. Островский хӀоахавнча вайна массаза а дагайох купеций вахарах йола пьесаш. Цу драматурга цхьа пьеса а я тха репертуара юкъе — «Василиса Мелентьева». Цу спектакла керттера турпал ва Грозный Иван. Цун исторически личностацара наькха сакъердам боаи цӀаккха а, хӀана аьтча ший хьамкхалца ханал хьахкавьина исторически момента лоархӀамдекхари дайза саг из воландаь. Липецкерча театральни критикашта хетачох тха театрана укх тӀехьарча шерашка карагӀдаьннача рех боккхагӀа бола толам ба из. Спектакль оттаьй А. Найденова.

Вицбаьбац тха коллективо дешархой а. Лакхехьарча классий дешархошта оаха оттаергья А. Кузнецова «Московски каникулаш» яха беламе комеди. ХӀаьта эттара зӀамагӀа болча зрителашта хьокхаргда В. Гольдфельда «Тури боачӀинги», В. Сударшкина «Заколдованная принцесса» яхача фаьлгех оттаьь спектаклаш.

Нохч - ГӀалгӀай республикера тхоай гастролеш толаме чакхъяргхиларах а, тхоай спектаклаш Нохч - ГӀалгӀайчен зрителашта езалургхиларах а теша лоь тхона.

Дукха тха спектаклашка!

Г. ХИДОРОЖКОВ,
Липецки областной драмтеатра литературни даькъа заведующи.

ИЛЛЕШ ДЕК

С. М. Кирова цӀерагӀча культурап салаӀарен норма. БаьнцӀарча театре кӀирандийнахь хиннад «Иллеца кхайкаю аз Даьхе» яхача девизагӀа СССР хьаьь 50 шу дизара хетадаь илле цӀей. КИМ цӀерагӀча, просвещение болхлой Цӏен. «Красный молот» завода культура Цӏен, культурно-просветительни, медицински, музыкальни, педагогически училищаӀ. В. И. Ленина цӀерагӀча культура Дворецан художествении самодеятельност а артисташ чубоагӀаш йолча цхьа бӀаь саго дакъа лоацача хоро литературно-музыкальни композици яьккхар. Цул тӀехьагӀа В. Лебедев-Кумача дешаех И. Дунаевско даькха «Даьхенах дола илли» аьлар хоро. Илли юкъе кхаьчача гӀолла цӀей дезде мел баьккхараша хорац цхьана хьаллайцар илли. Иштта наьха дег чу дуьшаш, хоза, дег тӀара йоагӀача оазана даьлар хора доакъашхоша партех, Ленинах дола а, кхыдола а иллеш.

ВӀашагӀтелача хора выступлени чакхъьнначул тӀехьагӀа сцена тӀа мел баьнараштa юкъе белгалагӀа яр КИМ цӀерагӀча клуба «Россия» яхача вокальни ансамбла выступленеш. Дукхача хана денз йовзаш я из коллектив городе меттел республике а. ДӀадахача шера комсомольски ӀӀалле республикански фестиваль хиннача хана а жюре дикагӀа йолча коллективашта къоастайир Е. Петропавловске кулгаллеш йола ансамбль. Иллеш профессиональни чунга таргагӀортача говзалца даьхар цар.

Иштта дукха езелар яла йиш йолаш яр культпросветучилища халхархой ансамбла выступлени а. Ритмага халхарцарча безамга диллача боккха мах бе йиш йолаш дар деррига халхараш.

Цунна тӀехьа хувцалуш сцена тӀа букл культпросветучилища вокальни триоцара, халкъа инструментий коллектива, мехкболлехьарча халкъий инструментий МВД клуба химический культура Дворецан, В. И. Ленина цӀерагӀча культура Дворецан вокальни коллективай самодеятельни артисташ. Царех хӀара коллектив доах вай йоккхача Даьхен дукхача халкъий иллеш. Программа кӀоргача уйлаш шерри оттаяь хиларах торо хилар дукхача коллективай выступленеш е.

Илле цӀей чакхдьлар нохчгӀалгӀай массови халхар а деш. Дегашта бокха салоӀам хиннa, раьза болаш, иллеш кхы а дукхагӀа дезаденна къьастар цӀей дезде вӀашагӀкхийтта мах.

М. РАШИДОВ.

ЙОВЗА ШОАЙ ДАЬХЕ

Вай Даьхен ах бӀаь шу дизара цӀейна сийленца накъадахара хьамсара Дай-мохк бовзара дукха балхаш дӀадоладьд Алхастерча юкъерча школе. Шоай мохк бовзара тайп-тайпара дукха декладаш, лекцеш язъеш ба дешархой.

Лакхерча классашкарча дешархоша Нохч - ГӀалгӀайчен Ӏаламат, исторех, халкъа боахамех, экономикех сайренаш чакхйоах, республикерча, районерча, шоай колхозерча цӀи хезача нахах дуьн. ИйслагӀчен иттлагӀчен классашкарча дешархоша лалу Грозне бӀаь дийнахь лаьттача тӀемах, Нохч - ГӀалгӀайче хьаьра исторех, граждански тӀема турпалех Г. Ахриевах, А. Шериповах. Цу дакъе дукха болх бу дешархоша Боковас, Галаевас, Мержоева, Цечоева, кхыбараша.

ЧӀоагӀа сакъердаме материал гулъаьй Фаргиевас тӀалгӀай литература детӀадарах.

Дешархой балха кулгалдеш дукха къахьег хьехархочо Фаргиева Темарбулата Рансас. БоккхагӀа йолча пионервожате Фаргиева Галимхана, классе боаца болх дика вӀаштӀехьбоаккхача Оттаев Мартсель Арсеновича.

Даьхе, халкъ дезаш берах кхедара боккхача лоархӀаме да гуманитарни естественни Ӏилмаш. ЧӀоагӀа сакъердамен берригача дешархоша хьинаре дакъа лоацаши хул Фаргиева Рансас хьеха географе урокаш. Нохч - ГӀалгӀайчен халкъа боахамах, Ӏаламах ца керда материал йовзийтар ах бӀаь шу хьалха хиннaчуьнца дувзаш хеттараш ду цо дешархошка.

Нохч - ГӀалгӀай АССР промышленности юрта боахамех сиха детӀабоагӀа. ХӀаьта малагӀча хьала тӀа дар уж хьалхьа боахама доакъош 1913 шера? — яхаш хеттар ду цо.

Бераша уйла ю, хаттара вийса жоп лехаш. ТӀаккха цхьа за цьцнача гӀолла кулгаш айду.

— Жоп ду Белхароев Ӏаьлас.

— Цу хана денз вай промышлени производство 70-за дегӀаенай! — доаццаш деш, жоп лу дешархочо.

— ХӀаьта юрта боахам?

— Шозза дукхагӀа хиннад ялат дӀадув даьтташ, — жоп лу дешархочо Мержоева Марета.

Кхыбола кагирхой раьза бац цо аьннача.

— Даштааш дукхагӀа ахарах далаш, из хьекхам бац. Даьтташ шозза дукхагӀа ахарца цхьана алата лъупкъам дизалоз лакхбенаб.

— ХӀана? — хетт хьехархочо.

— Болхозаш, совхозаш хьехарпа боахам лелабара керда форма юкъейоалларах, тайп-тайпара удобренеш яхйирах, производство лелалара хьалха латта технологи юкъейоалларах...

Иштта дувцачух маӀан долш, вӀашш дуьхал ниисдеш берий безам тӀаоэдарца цхьана хьехархочоа карагӀдоал шоай мохх, вай Сийлахь-йоккха Даьхе езалургӀйола уйлаш берий вер-чу йоссас, царна профессиональни лостон бала.

С. КОРОБЛИНОВ,
хьехархо.

Советски Союза турпала Дубинин Володий цӀерагӀа ягача атлетикагӀа йолa эстафета чакхьаьккхай Грозне улицашка Грозни республикан 36 школа дешархоша. Эстафета 26 этап яр. Цун дӀоахал бархӀ километр совгӀа яр.

Къамашка тӀехдина толамаш даьхар № 28 йолча школа дешархоша. Цар ха — 21 минута 2,7 секунда. ШоллагӀа кхоалагӀа моттигаш яьхар № 35, 57 йолча школай дешархоша.

Юрташкарча школай командашта юкъе котала яьккхар Наурски района Алпатовски юкъерча школа дешархоша.

Хьалхара моттиг яьккхача командана просвещене министерства кхьара-кхьара тела приз елар.

СУРТА ТӀА: дешархой эстафета.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Дог-уйла спортаца хилча

ХӀара Ӏуйрнна тӀема ветеранашй республиканский госпитале сибарера оаз хоз:

— Зарядка е кийле! Кийчдаларий вай? ДӀайолае...

Госпиталерча унахошка зарядка яйта иштта дӀаволалу кӀай халат дувха саг. ХӀаьта зарядка чакхъяьлча, из бӀаргаго йиш я физкабинете. Цига дарбанаш йола гимнастика дьех цо.

Дукха ха дӀаьннай Хашимов Гусейн Хашимовича физкультурана, спорта. Юххьанца ший спортивни вахар дӀадоладир къьнарча промыслашка физкультурах лекци ешарца. Къонача мехкдаьттахой теркам спортаца тӀаэзэр цо. Цул тӀехьагӀа городерча предприятешка, школашка физкультура хьийхай цо.

Гусейн Хашимовича цхьатарра дукха езар яйга а еза а атлетика. ХӀаьта къона волаш кӀалтохаргах латташ профессиональни борец хилар цох. Циркаца вай мехка дукхача городашка лийнай борец, дакъа лоацаш хиннан французски хьисаперча латарашка.

Укх шера 70 шу дизад Гусейн Хашимовича. Дукхача шерашка вкз, хьинар ца кхоаеш физически культурeн спорти дегӀайоалларa къахьегарах дукха сийлен грамоташи деза совгӀаташи тийнад Гусейн Хашимовича.

С. ВОРОНИН.

1966 шерара 3 процентни чура кхаж боагӀа паччахьалкхен заем

1972 шера 15 мае гер. Карагандa лоазаьча заема кхаж боача 47-ча тиража.

СПРАВОЧНИ ТАБЛИЦА

Кхаж бенаб заема ерригача ткъаь вурийтте разрядерча серейи облигацейи укх номерий;

Серий №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомашца	Серий №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомашца	Серий №№	Облигацей №№	Бенача кхажа боарам сомашца
100139	18*)	500	140911	09*)	500	174072	30*)	500
101059	26*)	500	140965	49*)	500	174184	07*)	1000
103527	20*)	500	141296	1—50	40	174226	1—50	40
103633	38*)	500	141565	49*)	500	174848	45*)	500
103838	42*)	600	141816	36*)	2500	174865	1—50	40
104696	1—50	100	143065	47*)	500	175156	1—50	40
105280	29*)	1000	143219	03*)	500	175377	24*)	1000
105746	34*)	500	143382	11*)	500	175649	24*)	500
106174	30*)	1000	144088	10*)	500	176186	07*)	500
106292	26*)	500	144549	1—50	40	176209	23*)	500
107096	47*)	500	144716	1—50	40	176877	04*)	2500
107217	1—50	40	144719	41*)	1000	177020	1—50	40
107381	27*)	1000	145327	28*)	500	177522	1—50	40
107691	1—50	100	146181	10*)	500	177534	34*)	1000
111446	22*)	500	146304	30*)	500	177777	48*)	500
111823	36*)	500	147464	20*)	500	178039	03*)	500
112388	1—50	40	147877	1—50	100	178615	1—50	40
114080	13*)	500	148823	1—50	100	178718	1—50	40
114359	01*)	500	149054	45*)	500	179543	06*)	1000
114680	03*)	500	150180	13*)	500	180054	1—50	40
115958	46*)	1000	150410	49*)	1000	180648	1—50	100
116093	42*)	500	151974	19*)	500	180659	44*)	500
116128	1—50	100	152167	20*)	500	180978	48*)	2500
116254	46*)	500	152258	36*)	500	181756	25*)	500
117893	27*)	1000	152757	37*)	1000	181779	20*)	500
118168	10*)	500	152771	1—50	40	182418	1—50	40
118855	1—50	40	152786	06*)	500	183230	26*)	500
118877	22*)	500	152793	30*)	500	184603	43*)	500
119236	06*)	500	153290	32*)	500	184836	43*)	500
119918	1—50	40	155178	45*)	500	185036	1—50	40
120154	1—50	40	156240	41*)	1000	186469	49*)	500
121669	33*)	500	156854	36*)	500	187312	33*)	500
121722	1—50	40	158321	18*)	500	187343	17*)	500
124257	1—50	100	159322	1—50	100	187587	32*)	500
124870	44*)	2500	159418	1—50	100	187714	16*)	500
126378	16*)	500	159752	13*)	500	188062	01*)	500
126705	41*)	500	160068	28*)	500	188302	32*)	1000
126778	48*)	1000	160094	50*)	500	188491	15*)	500
126892	1—50	40	160508	1—50	40	188638	28*)	500
128793	08*)	500	160599	02*)	500	188675	18*)	500
129524	02*)	600	160818	1—50	40	189324	46*)	1000
129669	39*)	500	161207	10*)	500	189437	1—50	40
130453	1—50	40	161967	1—50	40	189639	1—50	100
131321	09*)	500	162264	06*)	500	189676	29*)	500
131385	1—50	40	162906	36*)	500	189899	34*)	500
131829	25*)	500	163353	04*)	500	190090	24*)	500
132747	11*)	1000	164032	18*)	500	190534	1—50	40
132908	1—50	40	164065	1—50	100	190730	46*)	500
133752	14*)	500	164158	47*)	500	191126	41*)	500
134335	47*)	1000	164705	44*)	500	191478	1—50	100
135610	1—50	100	164795	31*)	1000	192474	21*)	500
135681	1—50	40	167275	10*)	500	192594	05*)	500
136050	42*)	500	167606	1—50	100	192696	26*)	500
136080	25*)	2500	167818	1—50	40	193289	39*)	5000
136496	1—50	40	167934	46*)	500	193438	47*)	500
136497	50*)	500	168237	1—50	40	193588	28*)	500
136871	22*)	500	168881	1—50	40	194080	31*)	500
137027	27*)	500	170096	48*)	500	195435	01*)	500
137629	1—50	100	172310	1—50	40	196498	05*)	500
138422	1—50	40	172820	34*)	500	197885	41*)	1000
139132	1—50	40	172961	17*)	500	197980	08*)	500
139172	34*)	500	173905	03*)	500	198654	12*)	500
140089	07*)	500				199667	04*)	5000

*) Цу серех йолча вокх 49 номерах хӀаране 40 сома кхаж бенаб.
Таблица тӀа кьахьекхаб ткъаь сома маьха йолча облигаце мах.
Итт сома маьха йолча облигацех бенача кхажах их лу.
Бенача кхажа юкъебихьаб кхаж бенача облигаце ший мах.

Нохч-ГӀалгӀай АССР гострудсберкассай госкредитен Управлени

Мала хургва чемпион?

Вай республика шахматни чемпионата цхьайттлагӀа тур хилар горолерча шахматни клубе. Цу туре чӀоагӀа къоаам хилар. Кхьча тайпара хила йиш я цар, хӀана аьлча хьалха латтачан ах очко йоне йиш яц юхейисар йи тур мара ца хилча хӀаьта а.

Турнире хьалха латтача А. Хаита сом лешка я В. Сергеевца лоазаь ца йоалаш йисача парте. Хь. Ведзижева Х. М. Ошаевца лоазаьь парти а чакх на йоалош йисай. А. Сумкина котало яьккхар Н. Шилокосовгаь, А. Богдановш, С. Кастариовш цхьаккха а хот ца воалаш лайзар.

Цхьайтта тур чакхьаьначул тӀехьагӀа Хь. Ведзижева 8 очкои лоазаьь кхаьза цаӀи лоазае езаш кху а шица—оха партя и. А. Богданова 8 очко я, А. Хаита — 7,5 очкои цаӀ лоазаьь кхаьза парти, С. Кастарнова — 7 очко, А. Сумкина — 6,5 очко.

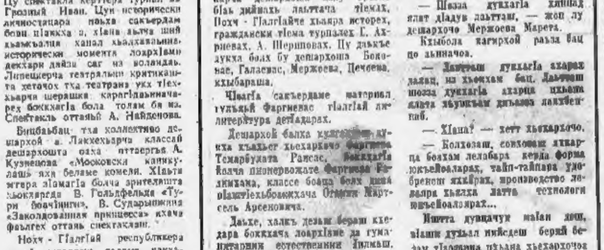

АртӀамара беседа е шоай библиотека передвижкахез цаӀ йолча «Ингушский» совхоза хьакхий-товарни ферме еаа МалгӀабика городской библиотека заведующи Букина Вера Семеновна.

Боккха теркам тӀабахийта лагийгӀар хьаккарц лелаераша цо шоашта дийцача дуьнен халкъашта юкъерча хьалех долча кердача хоамашка.

СУРТА ТӀА: гӀоаз, хьакхарч лелаераш а болаш юкъе латт библиотека заведующи Букина Вера Семеновна.

Т. Арчакова сурт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

25 май

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Кердадараш. 9.45 — Веранита. «Считалочка». 10.15 — «Сона меттел гарз дӀатоха» яха художественни фильм. 11.30 — Глинка произведенецара концерт. 12.15 — Телевизиони документальни фильмай программа. 13.15 — Мехка кхиэшка. 13.30 — Кердадараш. 13.40 — Передачай программа. 15.45 — Ӏилмаюртбоахамана. 16.15 — «Эрсий мотт». 17.00 — Спортивни программа. 18.45 — Телевизиони кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.00 — Миддлевний ленински университет. КПСС пролетарски интернационализма партя я. 19.30— Концерт. 20.15 — Советски законашта хатӀа. Советски прокуратура 50 шу дизара. СССР генеральни прокурора Руденко выступлени. 20.30 — Дуне халкъашта юкъера обозрени. 20.40 — Документальни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Телевизиони экрана тӀа эттара хьалха. «ГӀаьрна мала» яха художественни фильм. 23.10 — Кердадараш. Передачай программа.

26 май

9.30 — Передачай программа. 9.35 — Кердадараш. 9.45 — Дешархошта. Къонача пианистий конкурс. 10.15 — «Вахтика депутат» яха художественни фильм. 11.45 — Цирка лампаш. 12.35 — Кердадараш. 14.40 — Передачай программа. 14.45 — Розов. Басангова пьесах долча Калмыцки паччахьалкхен театра «Дика саьхьт хилда» яха спектакль. 16.55 — Аьдарошца вӀашагӀкхетар. 17.40 — Телевизиони кердадараш (гӀалгӀай, эрсий меттала). 18.00 — Хоамаш, реклама. 18.05 — Музыкальни пауза. 18.10 — «Унахцӏено». (нохчий меттала). 18.40 — Композитора Хренникова авторски сайре. Съездий Кремлевски Дворецера трансляци. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Боc бола телевидени. Футболах лоазера дунен халкъашта юкъера вӀашагӀкхетар. Миндаверна передаче. Перерывах — кердадараш, передачай программа.

ХАОТТАМ

Тахан республике гӀолаеи Грознен хувцалуш мархаш а йолаш, дукхагӀча даьхе йоаган а йоацаш, бе-бена оагӀорахьара мух а хьекхаш ха хила я фегара температура республике гӀолла 21—26, Грозне 23—25 градус йовхал йолаш а тарлу. 26 мера 28 мае кхаччалца хувцалуш мархаш а йолаш, цхьацаайоалча моттигашка хиъынкъе догӀа а деlаш, дa а къуенаш, бе-бена оагӀорахьара мух а хьекхаш хила а фегара температура бийсанка 10—15, деношка 21—26 градус йовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-51. 364051. Ленина урам, 11 (3-гӀа этаж) Телефонаш: редактора — 3-44-90; редактора гӀо—3-30-11; жоапаьлела секретара — 3-34-59; партийни вахара культурай отделай — 3-61-40; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; кехатий отдела бухгалтерии — 2-80-71.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революции проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364051 г. Грозный, ул. Ленина 11, (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-59; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-40; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-80-71.

Типографии из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

ББ05117 Заказ № 3792